

Факултет _____

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

(Број захтева)

(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

(Датум)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст.5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ _____

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име , име једног од родитеља и презиме кандидата:

2. Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање:

3. Година дипломирања:

4. Назив магистарске тезе кандидата:

5. Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена:

6. Година одбране магистарске тезе:

Обавештавамо вас да је

(назив надлежног тела факултета).

на седници одржаној

размотрило предложену тему и закључило да је тема

подобна за израду докторске дисертације.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Прилог: 1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем.

2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације.

Пријава докторске дисертације

(Попуњава кандидат)

Презиме:	ТУМАРА
Име:	НЕБОЈША
Број индекса:	
Адреса:	БОЈВОДАНСКА 34
Број телефона:	064-297-9892
e-mail:	NTUMARA@gmail.com
Предложени наслов теме докторске дисертације	АНТРОПОЛОШКЕ ПРЕПОСЛАВКЕ АСКЕТСКОГ ТУМАЧЕЊА СВЕТОГ ПИСМА КАО ИЗВОРА СВЕТОГ УЧЕЊА У РАНОРА- БИСКОМ СУДАНИЗМУ И РАНОСРИЈСКОМ ХРИШЋАНИСТВУ
Потпис кандидата	Небојша Тумара

Подаци о комисији

(Попуњава ментор)

Потпис ментора	Р. Куцав
Предлог чланова комисије:	
члан комисије	Др. Илија Томич
члан комисије	Др. Предраг Драгичевић

Прилози:

1. Образложење теме
2. Curriculum vitae
3. Библиографија
4. Уплата накнаде за одобрење теме на рачун 810-2046666-36 са позивом на број 11 (искључиво за дисертације по старом програму)

Упутство за састављање образложења теме:

1. Предмет и циљ рада
2. Методе које ће се у истраживању применити
3. Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању
4. Опис садржаја (структуре по поглављима) рада
5. Очекивани резултати
6. Списак литературе која ће се користити.

рђ (B 0 < ? 0 Z 5

рђ ! ; 0 Z 5 5 ; 5 : B @ > = A

ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ПРИЈАВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Група за библијско богословље

Катедра за Свето Писмо Старог Завета

МР НЕБОЈША ТУМАРА

Бр. лк. 120979

1. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА

Наслов приложене докторске дисертације:

АНТРОПОЛОШКЕ ПРЕТПОСТАВКЕ АСКЕТСКОГ ТУМАЧЕЊА СВЕТОГ ПИСМА КАО ИЗВОРА СВЕТОГ УЧЕЊА У РАНОРАБИНСКОМ ЈУДАИЗМУ И РАНОСИРИЈСКОМ ХРИШЋАНСТВУ

Ова докторска дисертација, настоји да прикаже узајамну зависност која постоји између антропологије, егзегезе и аскетских пракси ранорабинског јудаизма и раносиријског хришћанства, упоредним читањем литерарног корпуса ранорабинског јудаизма, Афраатових *Приказа* и корпуса св. Јефрема Сирина, са посебним освртом на *Химне о Рају* и *Тумачење на Књигу Постања и Изласка*, чији превод овде и доносимо. Теза коју у овом раду постављамо и настојимо да докажемо, односи се на проблем тела и телесности. Тело, као један од централних теолошких термина, било да се ради о телу Бога, телу Богочовека, телу човека/жене или телу Писма, показао се како проблематичан тако и конфликтан, како у ранорабинској верзији јудаизма тако и у раносиријском хришћанству. Тело представља локус на којем су се сусреле и око којег су се сукобиле различити културолошки и теолошки концепти, стварајући никад непревазиђену тензију у обе културе које разматрамо. Стога, за разлику од студија било јудаизма или хришћанства, које претпостављају или конструишу склад и хомогеност религијских идеја и система тамо где они не постоје, ова студија прихвата идеју о постојања противречности како у културолошким системима, где је религија један од његових најважнијих компоненти.¹

За разлику од већине научних студија које праве паралеле између рабинског јудаизма и грчко-латинског хришћанства Римске империје, ова студија настоји да пажњу

¹ Идеја о културалним контрадикцијама, занимала је велики број теоретичара културе и друштва, од којих издавамо Леви Строса, Мери Даглас, Рене Жирара.

усмери на рабински јудаизам у његовој вавилонској варијанти и раносиријско хришћанство које се развијало у сенци Сасанидске империје.

Ова теза превасходно настоји да попуни празнину која постоји како српској патрологији у којој је сиријско хришћанство недовољно истражено, тако и у студијама ранохришћанске и ранорабинске егзегезе библијског текста, будући да се основно интересовање ове тезе односи на херменеутичке технике помоћу којих извори које анализирамо настоје да конформишу библијски наратив у циљу конструкције идентитета своје заједнице.

Афраат и св. Јефрем, припадали су прото сиријском аскетском покрету, те постављамо тезу да антрополошка визија идеалног стања људског рода, коју настојимо да реконструирамо, представља аксис читавог њиховог корпуса. Даље, постављамо тезу да се управо аскетска пракса сиријског раног хришћанства развијала паралелно са аскетском праксом рабинског јудаизма.

Прво питање које нас интересује, односило се на тезу постојања везе између аскетске праксе апстиненције и праксе коју смо дефинисали као *свето учење*, односно праксе ритуализованог учења. Друга теза, постулирала је однос ових аскетских пракси и идеологије рода код која произилази из анализираних извора, где смо настојали да идентификујемо, и дефинишемо обично неухватљиво *сopство* које би требало да се пописцима које читамо дисциплинује, дефинише и усмери аскетском праксом.

Тема докторске дисертације односи се на дијалог који је постојао између јеврејске и хришћанске заједнице сиријског говорног подручја у периоду четвртог века, односно у периоду Касне антике. Оно што нас превасходно интересује је питање интертекстуалности сиријско-хришћанске и јеврејске егзегетске традиције. Теза коју постављамо је да се управо на основу овог сусрета може потпуно сагледати историја библијске егзегезе две традиције које су у периоду који нас занима још увек биле у свом формативном периоду. Сиријска хришћанска традиција представља ону са најдубљим јеврејским кореном. За разлику од ранијих студија које су се углавном базирале на једносмерној интеракцији која је постојала између ове две заједнице, по којој су

сиријски хришћани учили од рабина, у овом раду заступамо тезу да је процес био двосмеран. И јеврејски учитељи су учили од својих хришћанских суседа. Сагледавање и исправно разумевање егзегезе библијског текста могуће је једино у контексту сусрета између ове две егзегетске традиције. Овај сусрет се одвијао на нивоу полемике, паралелних места, игнорисања односно тишине, позајмица, реинтерпретације, разликовања супротстављених мишљења итд. Приликом овог рада настојаћемо да откријемо која су централна места полемике, са тезом да је Књига Постања служила као полазно штиво приликом настојања да се одговори на два централна питања полемике: Питање сексуалности људског рода и питање идентитета одистинског Израиља.

2. МЕТОДЕ КОЈЕ ЋЕ СЕ У ИСТРАЖИВАЊУ ПРИМЕНИТИ

Методолошки и теоретски, ова дисертација је подељена у три главна поглавља: 1. Ранорабински извори; 2. Афраат; 3. Св. Јефрем, где ће свако поглавље даље бити подељено на три дела, и односи се на анализу онога што смо дефинисали у самом наслову ове дисертације: антропологија, егзегеза и аскетика.

Ова студија, иако ће се делом базирати на ауторитетима у области студија рабинске теологије протекле генерације као што су Е. Урбах (Efraim E. Urbach), А. Марморштајн (Arthur Marmorstein) и М. Кадушшин (Max Kadushin), и донекле ће користити радове Ј. Нојснера (Jacob Neusner), превасходно ће се базирати се на новом тренду који је у талмудске студије увео Ј. Елман (Yaakov Elman), који вавилонски Талмуд чита у његовом сасанидском-зороастрејском контексту. Такођем настојаћемо да користимо закључке које је изнео Ш. Коен (Shaye J. D. Cohen), истражујући границе које су постојале између Јевреја и нејевреја. Међутим, ова теза, пре свега ће настојати да црпи своје идеје из онога што је понекад пежоративно дефинисано и као *заокрет ка телу* у јеврејским студијама. Овај тренд, приметан је почетком деведесетих година прошлог века, када се појавило неколико студија, које су све за предмет својих истраживања поставили тело, и то (мушко) тело Јеврејина. Стога, у овом раду, приликом анализе рабинских извора, базираћемо се превасходно на студијама аутора који су иницирали овај тренд: Д. Бијале (David Biale), Х. Елиберг-Шварц (Howard Eilberg-Schwartz), Д. Бојарин (Daniel Boyarin), М. Сатлов (Michael Satlow).

Под Афраатовим именом, сачувало се само једно дело, које није проблематично у односу на идентитет аутора и квалитет текста. Са друге стране под именом св. Јефрема сачувао се велики број дела која чине читаву библиотеку, која нису издржала научну критику, те се данас поуздано зна да она нису потекла из пера овог црквеног оца. Проблем аутентичности текстова који су сачувани под именом св. Јефрема, делом је превазиђен углавном напором дом Е. Бека (Dom Edmund Beck), који је приредио већи део критичких издања овог црквеног оца, као и истраживањима С. Брока, (S. Brock), Р. Мураја (R. Murray), С. Грифита (S. Griffith), С. А. Харвеј (S.A. Harvey) и других. У овом

раду користићемо дела св. Јефрема за која постоји научни концензус у односу на њихву аутентичност.

Приликом анализе раног рабинског корпуса, односно легалних и егзегетских списа класичног јудаизма који су настали у периоду од 3-7. века, осврнућемо се на методолошки проблем коришћења ових списа као извора за проучавање односа рабинског јудаизма и раног хришћанства, односно римског и друштва Персије сасанидског периода.

1. У односу на питања која се односе на еволуцију текста рабинског корпуса који разматрамо, користићемо пре свега методе:

- а) текстуалног критицизма
- б) литерарног критицизма
- в) редакционо-историјског критицизма,

Рабинско штиво, пре свега вавилонски Талмуд, представља комплексну литерарну компилацију која је прошла кроз неколико редакционих фаза, где нас у овом раду интересује пре свега завршна, вавилонска редакција ранијих палестинских и нерабинских извора. Овде ћемо само спорадично обратити пажњу на развитак талмудског текста у његовом *канонском облику*, упоређујући текстуалне традиције различитих манускрипата. Овде користимо стандардни талмудски текст који је донет у *Бечком издању* (*מהדורת וילנא*), као и коментаре које је др. Исидор Епштајн (Isidore Epstein) приредио у *Сонкино издању вавилонског Талмуда* (Soncino Talmud).

2. Након што смо издвојили вавилонски слој рабинских извора, даље ћемо користити следеће методе историјског критицизма, како би открили *свет који се налази иза текста*:

- а) критика извора
- б) критика облика

в) критика редакције

Критиком извора настојаћемо да одредимо, који извори односно ауторитети и које предиспозиције се налазе иза датог рабинског текста, док ћемо преко критике облика одредили које место је одређени перикоп имао у животу (јеврејске) заједнице која га користи, поготову у погледу *халаха* правила која се на основу датог текста постављају. Методом критике редакције, настојаћемо да реконструишемо заједницу која се налази иза текста, као и да реконструишемо намере аутора или више њих.

Такође, методе историјског критицизма применићемо на литерарни корпус Афраата и св. Јефрема, будући да нас код ових писаца еволуција текста не представља методолошки проблем. Ова тврдња се само једним делом односи на дело св. Јефрема, будући да је од именом овог писца сачуван читав низ дела у чију се аутентичност сумња, и која творе тзв. Корпус грчког Јефрема. Међутим, овај литерарни корпус још увек чека једну систематичну научну евалуацију, и не представља тему ове дисертације. Методама историјског критицизма настојаћемо да поставимо дело св. Јефрема и Афраата у односу на литературу сачувану на сиријском језику која им је претходила, те да укажемо на изворе који се рефлектују у делу ова два писца. Критиком облика, настојаћемо да утврдимо пре свега литерарне жанрове које писци фаворизују да би потом одредили њихов тзв. *Sitz im Leben*.

Вавилонизацију ранијих (нерабинских) извора, поставићемо наспрам *сиријанизације* (хришћанских) извора, где нас посебно занима настојање да се текст Светог Писма Старог Завета конформише у складу са предиспозицијама које пласира како раносиријско хришћанство тако и ранорабински јудаизам. Одређивањем историјског оквира настојаћемо да датирамо материјал који анализирамо, историјске и друштвене прилике које се у њему називају, као и да одредимо публику којој се св. Јефрем и Афраат у својим коментарима обраћају.

3. Корпус раног сиријског хришћанства као и рани рабински корпус читаћемо даље у светлу тзв. феминистичке академске теорије и студија о роду, базирајући се на концептима *пола* и *рода* у теорији Ј. Батлер (J. Butler), Л. Иригареј (L. Irigaray), М. Витиг

(M. Wittig) и Д. Бојарина (D. Boyarin). У светлу ове теорије анализираћемо питања која се односе на телесност Бога и човека као и људску сексуалност, користећи библијски наратив који описује стварање првих људи и њиховог живота у рају, прогон, и повратак рајском врту итд

3. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ОД КОЈИХ ЋЕ СЕ ПОЛАЗИТИ У ИСТРАЖИВАЊУ

1. Представници раносиријског хришћанства, Афраат и св. Јефрем, настојали су да изграде хришћански идентитет као идентитет изабраног народа и наследника древног Израиља управо преко полемике са рабинским јудаизмом где је једна од централних тема полемике била везана за питање људске сексуалности тј. целибата и брачног стања односно телесности људског рода и питања обрезања.

2. Афраат и Афраатово дело, потребно је сагледати у светлу теологије амора Раве, чији ставови се налазе на страницама вавилонског Талмуда. Јеврејска заједница којој је припадао амора Рава, по свему судећи представљала је јеврејку заједницу Афраатове полемике.

3. Формативни период како хришћанства тако и рабинског јудаизма у географском подручју у којем се говорило сиријским језиком текао је много спорије и дуже него у другим језичким, културолошким и етничким срединама. Раздвајање између хришћанске и јеврејске заједнице код сиријских хришћана сезало је до у четврти век.

4. Слично представницима рабинског јудаизма, Афраат и св. Јефрем су настојали да пласирају облик ритуализованог учења, као својеврсни *Imitatio Dei*, које је представљало један од кључних фактора у стварању идентитета међу хришћанима сиријског говорног подручја у периоду Касне антике.

5. Акетске праксе, телесне технике и телесне трансформације било добровољне, било насилне, како у ранорабинском јудаизму, тако и код Афраата и Св. Јефрема, биле су усмене ка трансформацији сопства, које је за циљ имало *Imitatio Dei*.

4. ОПИС САДРЖАЈА (СТРУКТУРЕ ПО ПОГЛАВЉИМА РАДА)

1. РАНОРАБИНСКИ ИЗВОРИ

УВОД:

ПРОЦЕС РАБИНИЗАЦИЈЕ НЕРАБИНСКИХ ЈЕВРЕЈСКИХ ИЗВОРА

Антропологија:

Тело Бога и Тело човека

Тело Бога у ранорабинском јудаизму

דמות וצלם – Икона и подобје

Губитак и задобијање иконе и подобја

Размножавање и подобје Божије

Евино тело: Рабини о телу жене

Видећу Бога кроз тело своје (Јов 19. 26): Обрезање, мртирија и боговиђење у ранорабинском јудаизму

Обрезање

Апотропејска моћ обрезања

Обрезање и богојављање

Обрезање и жрва

Образање и мртирија

(У овом поглављу, настојимо да представимо на који начин је рабински јудаизма спекулисао и телу Бога, телу човека и ономе што се назива икона и подобје. Такође поставићемо питање да ли је и женски род, по рабинима створен по икони и подобју. Даље, настојимо да доведемо у везу тело и телесност, која се овде анализира преко

обрета обрезања, и рана мартирije са богојављањем и боговиђењем. Питање које ће нас руководи, односи се на чињеницу да на телу изображен знак представља услов сусрета са Богом, како у овом тако у и будућем веку)

Егзегеза:

Тора као огањ са неба

Тело Торе као тело жене

(У овом поглављу настојаћемо да анализирамо шта по рабинима представља природу Торе)

Аскетика:

Свето тело и свето учење: апстиненција и ритуализовано учење

פרישות וקדושה - Апстиненција и светост

Ритуализовано учење

תלמוד, מעשה, חסידות, – Учење, делање, богобојажљивост

Предмет учења

Учење Торе као *Imitatio Dei*

Учење Торе и жртва

Апотропејско дејство Торе

Учење Торе и мартирija

Учење Торе и боговиђење

Стварање мидраша: Тело Писма и Тело Божије

(У овом поглављу, анализираћемо праксу ритуализованог учења и сексуалне апстиненције, настојаћемо да укажемо на тензију која је постојала у рабинској култури

између размножавања и брачног живота са једне, и дуготрајних периода апстиненције зарад изучавања Торе, са друге стране)

2. АФРААТ – ГЛАС СИРИЈСКОГ ХРИШЋАНСТВА САСАНИДСКЕ ИМПЕРИЈЕ

УВОД:

ПРЕТПОСТАВЉЕНА ЈЕВРЕЈСКА ЗАЈЕДНИЦА АФРААТОВЕ ПОЛЕМИКЕ

Амора Рава и дискурс о сексу у Вавилонском Талмуду

Амора Рава и *мин*

(Овде ћемо настојати да реконструишемо заједницу Афраатове полемике)

Антропологија:

Афраат и Израил по телу

Страдање за веру

Одистински народ Божији – Наследници Јакова и Исава

Народ који је од народа – Одбацивање старог Израиља

Искупљење

Афраат и Закон

О обрезању

О Пасхи

О Шабату

О ритуалном начину исхране

Афраат о женама

Евине кћери

Дјева Марија

Праведне жене и грешни мушкарци

Раскалашни Јевреји и њихова пожудна тела

ⲁⲟⲩⲁⲗⲁ – *Светост* по Афраату

ⲛⲁⲙⲁ – *Једидаја*: Идеалан живот по Афраату

Тело Христово

(У овом поглављу, анализираћемо однос Афраату према телесности, анализирањем његовог односа према јеврејском закону, пре свега обреду обрезања, ритуалне исхране, ћувању шабатног одмора и јеврејске сексуалности. Такође реконструисаћемо његов однос према телу и сексуалности и настојаћемо да прикажемо његову конструкцију идеалног стања људског рода. У завршном делу овог поглавља представимо Афраатову Христологију)

Егзегеза:

Болесно и здраво тумачење Светог Писма

(Анализираћемо Афраатов однос према Светом Писму)

Аскетика:

Култура ритуализованог учења

Афраат о светом учењу

(Анализираћемо културу ритуализованог учења у сиријском контексту, чији мотиви су евидентни већ у Пшита преводу старозаветног текста, као и специфично Афраатову визију учења као аскетске праксе)

3. СВ. ЈЕФРЕМ СИРИН – ГЛАС СИРИЈСКЕ ОРТОДОКСИЈЕ

Антропологија:

Тело, осети тела и богопознање

Визија примодијалног и есхатолошког раја

Слика Раја и рајско стање првих људи

Голотиња рајског врта и голотиња преступа

Губа

Облачење

Излечење

Еликсир Живота

Обожење

Есхатолошки рај и Васкрсење мртвих

Метафоре светлости, блаженства и уживања чула

Конструкција лика жена

Лотове кћери

Тамара снаха Јудина

Сефора жена Мојсијева

Свете блуднице

Тамара

Рава

Рута Моавка

Глас Дјеве Марије – св. Јефрем о светом блудничењу

Дјева Марија и јехидаје – Идеално стање људског рода

(Анализираћемо на који начин по св. Јефрему тело и телесни осети учествују у процесу Богопознања, како на овом тако и у царству будућег века. Даље, анализирајући концепт телесности код св. Јефрема, настојаћемо да прикжемо на који начин он представља жене, анализом ликова библијских јунакиња и лика Дјеве Марије)

Егзегеза:

Тело речи и Тело Господње – Св. Јефрем о Откровењу Божијем

О буквалном и духовном значењу Писма

Око тела и огледало Писма

Тајна Христа, Тајна Цркве и Тајна Крста

Св. Јефрем о Закону Божјем

(Анализираћемо теологију Писма по св. Јефрему)

Аскетика:

Св. Јефрем о светом учењу

(Анализираћемо категорију учења као аскетску праксу која се рефлектује у делу св. Јефрема).

5. ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ

У српској теолошкој мисли, дела св. Јефрема и Афраата, сиријска патрологија, сиријски језик, као и ранорабински корпус, области су које су у великој мери занемарене, тако да ће ова дисертација, базирана на преводу са сиријског језика кључних егзегетских дела св. Јефрема и Афраата, донекле попунити празнину која постоји у области патрологије, ранохришћанске егзегезе текста Старог Завета и области семитских студија. Надамо се да ће ова дисертација, покренути шире интересовање наше теолошке јавности за изучавање сиријског језика и сиријске хришћанске традиције, која не представља егзотичну или пак примитивну варијанту хришћанског искуства, него легитимну традицију која је у себе инкорпорирала и преобразила како елементе рабинског јудаизма тако и оне који припадају ширем тзв. месопотамском културном кругу.

Анализом рабинских извора настојаћемо да укажемо на чињеницу да се формативни период у овом случају сиријског хришћанства не може разумети без сагледавања комплексног рабинског корпуса. Сиријска хришћанска традиција је посебно била осетљива на питање телесности и полне диференцијације управо због свог семитског порекла те читајући светоотачке текстове кроз призму модерних теорија о роду настојаћемо да укажемо на полемику која је била актуелна у формативном периоду сиријског хришћанства и рабинског јудаизма, а која се наново репродуковала у модерним теоријама које се односе на питање пола и рода.

Очекујемо да се потврди теза о постојању међузависности између антрополошких претпоставки, егзегетског принципа и аскетских пракси од којих су нас пре свега занимале пракса сексулане апстиненције и пракса ритуализованог учења. Овај модел, који је евидентан у ранорабинском јудаизму, очекујемо да се покаже као онај који је пројектован и на писце раносиријског хришћанства, управо због семитског миљеа раносиријске цркве, и израженог јеврејског елемента у њему. Даље, очекујемо да се током истраживања, потврди теза о постојању везе између праксе апстиненције и ритуализованог учења, које су произвеле различите стратегије идеолошки мотивисане егзегезе.

Очекујемо да се потврди теза да се андроцентрична хијерархија рода код вавилонских рабина и делом код Афраата, разликује од оне коју пласира св. Јефрем, што је условило различите интерпретације *соства*, које у свом фокусу има тело, како код вавилонских рабина, тако и код Афраата и св. Јефрема.

6. СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ КОЈА ЋЕ СЕ КОРИСТИТИ

ПРИМАРНИ ИЗВОРИ:

Афраат:

Aphraatis Spientis Persae Demonstrationes I-XXII. Edited and translated into Latin by J. Parisot in *Patrologia Syriaca* 1.1, Paris, 1894; *Aphraatis Spientis Persae Demonstrationes* XXIII. Edited and translated into Latin by J. Parisot in *Patrologia Syriaca* 1.2, Paris (1894): 1-489.

Афраат. *О Вери*, (превео са сиријског језика Небојша Тумара), *Отачник* 3. 2 (2009): 568-603.

Св. Јефрем:

Amar, Joseph P. "A Metrical Homily on Holy Mar Ephraem by Mar Jacob of Sarug Critical Edition of the Syriac Text, Translation and Introduction," *Patrologia Orientalis* 47. 1. 209, Turnhout: Brepols, 1995.

Beck, E. (ed. and tr.). *Des heiligen Ephraem des Syrers Carmina Nisibena* I-II CSCO 218/219; 240/241= SS 92/93; 102/103, Louvain, 1957.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen contra Haereses*, 2 vols. CSCO 169/70 = SS 76/7, Louvain, 1957.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Paradiso und Contra Julianum*, 2 vols. CSCO 174/5= SS 78/9, Louvain, 1957.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Ecclesia*, 2 vols. CSCO 198/199 = SS 84/85, Louvain, 1960.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Fide*, 2 vols. CSCO 154/5 = SS 73/4, Louvain, 1955.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Hymnen de Ieiunio*, 2 vols. CSCO 246/7 = SS 106/7, Louvain, 1964.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Hymnen de Nativitate*, 2 vols. CSCO 186/7 = SS 82/3, Louvain, 1959.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Hymnen de Virginitate*, 2 vols. CSCO 223/4 = SS 94/5, Louvain, 1962.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Paschahymnen (De Azymis, De Crucifixione, De Resurrectione)*, 2 vols. CSCO 248/9 = SS 108/9, Louvain, 1964.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Paschahymnen (De Azymis, De Crucifixione, De Resurrectione)*, 2 vols. CSCO 248/249 = SS 108/109, Louvain, 1964.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Sermones III*, 2 vols. CSCO 320/1 = SS 138/9, Louvain, 1972.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Sermones I*, 2 vols. CSCO 305/6 = SS 130/1, Louvain, 1970.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Sermones de Fide*, 2 vols. CSCO 212/3 = SS 88/9, Louvain, 1955.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrsers Sermo de Domino Nostro*, 2 vols. CSCO 270/271 = SS 116/117, Louvain, 1966.

Idem. *Ephraems Hymnen über das Paradies*, Studia Anselmiana 26, Rome, 1951.

Idem. *Ephräms des Syrsers Psychologie und Erkenntnislehre*. CSCO. Subsidia 58, Louvain, 1980.

Ephrem the Syrian. *Selected Prose Works: Commentary on Genesis; Commentary on Exodus; Homily on Our Lord; Letter to Publius*, Edward G. Mathews, Jr., and Joseph P. Amar, (trs.), Kathleen E. McVey (ed.), The Fathers of the Church Volume 91, Washington, DC: Catholic University of America Press, 1994.

St. Ephraim's Prose Refutations of Mani, Marcion, and Bardaisan. Mitchell, C. W. (completed by A. A. Bevan and F. C. Burkitt), London: Williams and Norgate, 1912, 1921 (2 vols.).

Renoux, Charles. Éphrem de Nisibe, Mēmrē sur Nicomédie, *Patrologia Orientalis* 37, 2-3. Turnhout: Brepols, 1975.

Saint Ephrem's Commentary on Tatian's Diatesarion. An English Translation of *Chester Beatty Syriac MS 709* with Introduction and Notes, by Carmel McCarthy, Published by Oxford University Press on Behalf of the University of Manchester, 1993.

Tonneau, R. M. *Sancti Ephraem Syri in Genesim et in Exodum*, CSCO 152/153 = SS 71/72, Louvain, 1955.

Јефрем Сирин, св. Тумачење на Књигу Постања и Изласка, (превод са сиријског изворника са тумачењем Небојша Тумара), Крагујевац: Каленић 2013.

Idem. *Химне о Рају*, (превод са сиријског изворника са тумачењем Небојша Тумара), Крагујевац: Каленић 2013.

Сиријски извори:

The Book of Steps: The Syriac Liber Graduum. Kitchen, R. A. and M. F. G. Parmentier (trs.), Kalamazoo MI: Cistercian, 2004.

Syrian Anatomy, Pathology and Therapeutics or "The Book of Medicines" I-II, Wallis, Budge E. A. (ed.), London: Oxford University Press, 1913.

Учење Апостола Адаја, двојезично издање сиријски-српски језик са уводом, (превео са сиријског језика Небојша Тумара), Београд: Отачник, 2010.

Хришћански извори:

Irenaeus of Lyon. *On the Apostolic Preaching*, John, Behr (tr.), Creswood: SVS Press, 1997.

Idem. *Adversus Haereses*, Roberts-Donaldson (tr.),
<http://www.ccel.org/ccel/schaff/anf01.ix.vi.xxii.html>

Tertullian. *An Answer to the Jews*, I, *Fathers of the Church*, Rev. S. Thelwall (tr.),
<http://www.newadvent.org/fathers/0308.htm>

Theodoret of Cyrrihus. *A History of the Monks of Syria*, R. M. Price (tr.), Cistercian Studies 88,
Kalamazoo, MI: Cistercian, 1985.

Theophilus of Antioch. *Ad Autolyicum*, Robert M. Grant (text and tr.), Oxford: At the
Clarendon Press, 1970.

The Gospel of Philip. The Nag Hamadi Library in English, James M. Robinson (ed.), San
Francisco, CA: HarperCollins (1990): 139-161.

The Gospel of Thomas. The Nag Hamadi Library in English, James M. Robinson (ed.), San
Francisco, CA: HarperCollins (1990): 124-139.

Рабински извори:

Genesis Rabbah I, II, III. Jacob Neusner (tr.), Atlanta, Georgia: Scholars Press, 1985.

Leviticus Rabbah, *Synoptical edition*. Bar Ilan University.
<http://www.biu.ac.il/JS/midrash/VR/outfiles/OUT27-05.htm>

The Legends of the Jews, Ginzberg, Louis (ed.), vol. I-IV, http://philologos.org/_eb-lotj/

Midrash Tanhuma. S. Buber (ed.), *Midrash Tanhuma Ha-Kadum Ve-Ha-Yashan*, Vilna, 1885, repr.
Jerusalem, 1964; *Midrash Tanhuma*, 3 vols. John Townsend (tr.), Hoboken, NY: Ktav, 1898-
1997. <http://www.tsel.org/torah/tanhuma/index.html>

Midrash Song of the Songs Rabbah. Maurice Simon (tr.), Lomdon: Socino Midrash, 1939.

Pirkê de Rabbi Eliezer. *The Chapters of Rabbi Eliezer the Great According to the Text of the Manuscript
Belonging to Abraham Ephstein of Vienna*, Friedlander, G. (tr.), New York: Hermon Press, 1965.

Вавилонски Талмуд - <http://cal1.cn.huc.edu/>; <http://www.come-and-hear.com/talmud/>;
<http://halakhah.com/>; <http://www.mechon-mamre.org/b/1/10.htm>

Јерусалимски Талмуд - <http://cal1.cn.huc.edu/>

Таргумим - <http://cal1.cn.huc.edu/>

Остали извори:

Марцелин, Амијан. *Историја, предговор, превод и коментари Милена Милин*, Београд: Просвета, 1998.

The Comprehensive Aramaic Lexicon Project - <http://cal1.cn.huc.edu/>

Searchable Greek Inscriptions, Cornell University, Ohio State University Project History -

<http://epigraphy.packhum.org/>

Shkand-gumanig Vižar (Doubt-dispelling exposition) - <http://www.avesta.org/mp/shkand.html>

СЕКУНДАРНА ЛИТЕРАТУРА:

Aaron, David H. "Shedding Light on God's Body in Rabbinic Midrashim: Reflections on the Theory of a Luminous," *HTR* 90. 3 (1997): 299-314.

Aberbach, A. and L. Smolar. "Aaron, Jeroboam and the Golden Calves," *JBL* 86 (1967): 129-40.

AbouZayd, Shafiq. "The Prohibition and the Use of Alcohol in the Syrian Ascetic Tradition and Its Biblical and Spiritual Origins," *ARAM* 17 (2005): 135-156.

Alexander, P.S. "The Rabbinic Lists of Forbidden Targummim," *JJS* 27.2 (1976) 177-191.

Aline Rouselle. *Porneia: On Desire: The Body in Antiquity*, Felicia Pheasant (tr.), New York: Blackwell, 1988.

Altmann, Alexander. "The Gnostic Background of the Rabbinic Adam Legends," *JQR* 35 (1944/45): 371-91.

Idem. "The Gnostic Background of the Rabbinic Adam Legends," *JQR* 35 (1945): 371-91.

Idem. "A Note on the Rabbinic Doctrine of Creation," *JJS* 7 (1956): 195-206.

Amar, J. P. *The Syriac Vita Tradition of Ephrem the Syrian*, PhD Diss. at the Catholic University of America, Washington, DC, 1988.

Anderson, Gary. "Celibacy or Consummation in the Garden? Reflections on Early Jewish and Christian Interpretations of the Garden of Eden," *HTR* 82. 2 (1989): 121-48.

Idem. "The Penitence Narrative in the *Life of Adam and Eve*," *HUCA* 63 (1992): 1-38.

Idem. "The Exaltation of Adam and the Fall of Satan," *JJTP* 6 (1997): 105-134.

Idem. "The Fall of Satan in the Thought of St. Ephrem and John Milton," *Hugoye* 3. 1 (2000): 3-27.

Anderson, Gary and M. Stone. *A Synopsis of the Books of Adam and Eve*, Atlanta: Scholars Press, 1999.

Baarda, Tjitze. *The Gospel Quotations of Aphrahat the Persian Sage*, Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 1975.

Baer, Yitzhak F. *Yisra 'el ba-'Amim*, Jerusalem: Mosad Bialik, 1955. (на јеврејском језику).

Baker, Aelred. "Fasting to the World," *JBL* 84 (1965): 291-95.

Idem. "The Significance of the New Testament Text of the Syriac Liber Graduum," *SE* 5 (1968): 171-75.

Idem. "Early Syriac Asceticism," *DR* 88 (1970): 393-409.

Baker-Brian, Nicholas J. *Manichaeism, An Ancient Faith Rediscovered*, T&T Clark International 2011.

Barr, James. "Theophany and Anthropomorphism in the Old Testament," *Supplements to VT* 7 (1960): 31-38.

Bart, Rolan. *Zadovoljstvo u tekstu*, (sa francuskog preveo Jovica Aćin), Gradina 1975.

Barth, Frederic. *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Cultural Difference*, Bergen: Universities Forlaget, 1969.

Batler, Džudit. *Nevolja s rodom*, A. Zaharijević (prev.), Loznica: KARPOS, 2010.

Becker, Adam H. *Fear of God and the Beginning of Wisdom. The School of Nisibis and the Development of Scholastic Culture in Late Antique Mesopotamia*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006.

Bewer, Julius A. "A Collation of the Gospel Text of Aphraates with That of the Sinaitic, Curetonian, and Peshitta Text", *AJSLL* 16. 2 (1900): 110-123.

Bauckham, Richard. "The Throne of God and the Worship of Jesus," in *The Jewish Roots of Christological Monotheism: Papers from the St. Andrews Conference on the Historical Origins of the Worship of Jesus* (C. Newman, J. Davila, and G. Lewis eds.), Leiden: E. J. Brill (1999): 43-69.

Idem. *God Crucified: Monotheism and Christology in the New Testament*, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998.

BeDuhn, Jason David. "Manichaean Asceticism," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions, Richard Valantasis (ed.), New Jersey: Princeton University Press (2000):122-133.

Idem. "Manichaean Ritual," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions (Richard Valantasis, ed.) New Jersey: Princeton University Press (2000):316-322.

Idem. "Manichean Hymnody," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions, Richard Valantasis (ed.), New Jersey: Princeton University Press (2000):364-369.

Idem. *The Manichaean Body in Discipline and Ritual*, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2000.

Beggiani, Msgr. Seely J. *Early Syriac Theology: With Special Reference to the Maronite Tradition*, Lanham, Maryland: University Press of America, 1983.

Bell, Gertrude. *The Churches and Monasteries of the TurʿAbdin*, London: The Pindar Press, 1982.

Biale, David. *Eros and the Jews: From Biblical Israel to Contemporary America*, Berkeley, CA: University of California Press, 1992.

Idem. *Blood and Belief, the Circulation of a Symbol between Jews and Christians*, Berkly, CA: University of California Press, 2007.

Biale, Rachel. *Women and Jewish Law*, New York: Schocken Books, 1984.

Bori, P.C. *The Golden Calf and the Origins of the anti-Jewish Controversy*, D. Ward (trs.), *SFSHJ* 16, Atlanta: Scholars Press, 1990.

Botha, Phil J. "The Poetic Face of Rhetoric: Ephrem's Polemics against the Jews and Heretics in Contra haereses XXV," *Acta Patristica et Byzantina* 2 (1991): 16-36.

Idem. "Ephrem the Syrian's treatment of Tamar in comparison to that in Jewish sources," *APB* 6 (1995): 15-26.

Idem. "The Textual Strategy of Ephrem the Syrian's Hymn Contra Haereses I," *APB* 15 (2004): 57-75.

Boustan, Ra'anan S. *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism*, Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.

Daniel Boyarin and Jonathan Boyarin, "Toward a Dialogue with Edward Said," *CI* 15. 3 (1989): 626-633.

Boyarin, Daniel. "The Eye in the Torah: Ocular Desire in Midrashic Hermeneutic," *CI* 16. 3 (1990): 532-550.

Idem. *Intertextuality and the Reading of Midrash*, Bloomington: Indiana University Press, 1990.

Idem. "Literary Fat Bodies: On the Historical Origins of the Grotesque Body," *JHS* 1. 4 (1991): 551–584.

Idem. "'This We Know to Be the Carnal Israel': Circumcision and the Erotic Life of God and Israel," *CI* 18. 3 (1992): 474-505.

Idem. *Carnal Israel: Reading Sex in Talmudic Culture*, Berkeley: University of California Press, 1993.

Idem. *A Radical Jew, Paul and the Politics of Identity*, Berkeley: University of California Press, 1994.

Idem. *Unheroic Conduct: The Rise of Heterosexuality and the Invention of the Jewish Man (Contraversions: Critical Studies in Jewish Literature, Culture, and Society)*, Berkley and Los Angeles: University of California Press, 1997.

Idem. "Gender," in Mark C. Taylor (ed.), *Critical Terms for Religious Studies*, The University of Chicago Press (1998): 117-136.

Idem. *Dying for God: Martyrdom and the Making of Christianity and Judaism*, Standford, CA: Stantford University Press, 1999.

Idem. "The Gospel of the Memra: Jewish Binitarianism and the Prologue to John," *HTR* 94. 3 (2001): 243-284.

Idem. *Sparks of the Logos: Essays in Rabbinic Hermeneutics*, E. J. Brill, Leiden, 2003.

Idem. "Two Powers in Heaven; or, 'The Making of a Heresy,'" in *The Idea of Biblical Interpretation: Essays in Honor of James L. Kugel*, Leiden: Brill (2003): 331-370.

Idem. *Border Lines: The Partition of Judeo-Christianity*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004.

Idem. *Socrates and the Fat Rabbis*, University of Chicago Press, 2009.

Idem. *The Jewish Gospels: The Story of the Jewish Christ*, The New Press, 2012.

Boyce, Mary and Frantz Grenet (with a contribution by Roger Beck). *A History of Zoroastrianism*, vol. 3: *Zoroastrianism under Macedonian and Roman Rule*, Leiden: Brill, 1991.

Boyce, Mary. *Zoroastrianism: Its Antiquity and Constant Vigour*, Costa Mesa, California: Mazda Publishers, 1992.

Bradshaw, Aitken Ellene. "The Cologne Mani Codex," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions, Richard Valantasis (ed.) New Jersey: Princeton University Press (2000): 161-177.

Brakke, David, Michael L. Satlow, and Steven Weitzman (eds.). *Religion and the Self in Antiquity*, Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 2005.

Brichto, H.C. "The Worship of the Golden Calf: A Literary Analysis of a Fable on Idolatry," *HUCA* 54 (1983): 1-44.

Brock, Sebastian. "Early Syrian Asceticism," *Numen* 20. 1 (1973): 1-19.

Idem. "St. Ephrem on Christ as Light in Mary and the Jordan," *Eastern Churches Review* 7 (1975): 137-44.

Idem. "A Martyr at the Sassanian Court under Vahran II: Candida," *AB* 96 (1978): 167-181.

Idem. "Jewish Traditions in Syriac Sources," *JJS* 30 (1979): 212-32.

Idem. "Mary and the Eucharist: an oriental perspective," *Sobornost/Eastern Churches Review* 1. 2 (1979): 50-59.

Idem. "Christians in the Sassanid Empire: A Case of Divided Loyalties," *SCH* 18 (1982): 1-19.

Idem. "Clothing Metaphors as a means of theological expression in Syriac tradition," *Typus, Symbol, Allegorie bei den östlichen Vätern und ihren Parallelen im Mittelalter*, Margot Schmidt (ed.), Eichstätter Beiträge IV, Regensburg: Verlag Friedrich Pustet (1982): 11-38

Idem. "From Antagonism to Assimilation: Syriac attitudes to Greek learning," in N. Garsoian, T. Mathews and R. Thomson (eds.), *Syria and Armenia in the Formative Period*, Washington DC (1982): 17-34.

Idem. "*The Harp of the Spirit*," *SSS* 4 (1983): 80 – 82.

Idem. "The Sinful Woman and Satan: Two Syriac Dialogue Poems," *OC* 72 (1988): 21-62.

Idem. "Syrian Christianity," in Joseph R. Strayer (ed.), *Dictionary of the Middle Ages*, New York: Charles Scribner's Sons (1988): 562-566.

Idem. "The Sinful Woman and Satan: Two Syriac Dialogue Poems," *OC* 72 (1988): 21-62.

Idem. "The Holy Spirit as Feminine in Early Syriac Literature," in J. Martin Soskice (ed.), *After Eve: Women, Theology and the Christian Tradition*, London, Collins (1990): 73-88.

Idem. *St. Ephrem the Syrian. Hymns on Paradise*, Crestwood, NY: St. Vladimir's Seminary Press, 1990.

Idem. *The Luminous Eye: The Spiritual World Vision of Saint Ephrem the Syrian*, Kalamazoo, Michigan: Cistercian Publications, 1992.

Idem. "Eusebius and Syriac Christianity," in Harold W. Attridge and Gohei Hata (eds.). *Eusebius, Christianity, and Judaism*, SPB 42, Leiden (1992): 212-234

Idem. "Greek and Syriac in Late Antique Syria" in A.K. Bowman and G. Woolf (eds.), *Literacy and Power in the Ancient World*, Cambridge (1994): 149-60.

Idem. "Bride of Light: Hymns on Mary from the Syriac Churches," *Moran Etho* 6, Kottayam: St Ephrem Ecumenical Research Institute, 1994.

Idem. "A Palestinian Targum Feature in Syriac," *JJS* 46 (1995): 271-82.

Idem. *A Brief Outline of Syriac Literature*, India: ST. Ephrem Ecumenical Research Institute, 1997.

Idem. "St. Ephrem in the Eyes of Later Syriac Liturgical Tradition," *Hugoye* 2.1 (1999): 1-18.

Idem. "The Robe of Glory: A Biblical Image in the Syriac Tradition," *The Way* 39. 3 (1999): 247-259.

Idem. *Spirituality in the Syriac Tradition*, Bakerhill, Kotayam: St. Ephrem Ecumenical Research Institute, 2005.

Idem. *The Bible in the Syriac Tradition: English Version*, Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2006.

Idem. *An Introduction to the Syriac Studies*, Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2006.

Brosius, Maria. *The Persians: An Introduction*, London: Routledge, 2006.

Brown, Peter. *The Body and Society: Men, Women and Sexual Renunciation in Early Church*, NY: Columbia University Press, 1988.

Bruns, Peter. *Das Christusbild Aphrahats des Persischen Weisen*, Hereditas: Studien zur Alten Kirchengeschichte 4. Bonn: Borengässer, 1990.

Bundy, David. "Jacob of Nisibis as a Model for the Episcopacy," *Le Musèon* 104 (1991): 235-249.

Idem. "The Life of Abercius: Its Significance for Early Syriac Christianity," in Everett Ferguson (ed.), *Doctrinal Diversity Varieties of Early Christianity*, New York & London: Garland Publishing, Inc. (1999): 243-256.

Idem. "Vision for the City, Nisibis in Ephrem's Hymns on Nicomedia," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions, Richard Valantasis (ed.), New Jersey: Princeton University Press (2000):189-206.

Idem. "Bishop Vologese and the Persian Siege of Nisibis in 359 C.E.: A Study in Ephrem's Memre on Nicomedia," *Encounter* 63.1-2 (2002): 55-64.

Burkitt, F. C. *Early Eastern Christianity outside the Roman Empire* (repr. 1899), Gorgias Press, 2002.

Bynum, Caroline Walker. *Fragmentation and Redemption: Essays on Gender and the Human Body in Medieval Religion*, New York, NY: Zone Books, 1991.

Idem. *The Resurrection of the body in Western Christianity, 200-1336*, Columbia University Press, 1995.

Caner, Daniel. *Wandering, Begging Monks: Spiritual Authority and the Promotion of Monasticism in Late Antiquity*, Berkeley: University of California, 2002.

Casey, Robert Pierce. "The Text of the Anti-Manichaean Writings of Titus of Bostra and Serapion of Thmuis," *HTR* 21. 1 (1928): 97-111.

Casteli, Elizabeth A. "Virginité and Its Meaning for Women's Sexuality in Early Christianity," *JFSR* 2 (1986): 61-88.

Idem. "I Will Make Mary Male: Pieties of Body and Gender Transformation of Christian Women in Late Antiquity," in *Body Guards: The Cultural Politics of Ambiguity*, Julia Epstein and Kristina Straub (eds.), New York: Routledge (1991): 29-49.

Idem. *Vision and Voyeurism: Holy Women and the Politics of Sight in Early Christianity*, vol. 2, *Protocol of the Colloquy of the Centre for Hermeneutical Studies*, New Sries, Christopher Ocker (ed.), Berkley, CA: Center for Hermeneutical Studies, 1995.

Childs, B.S. *The Book of Exodus: A Critical, Theological Commentary*, Louisville, KY: Westminster Press, 1974.

Childers, Jeff W. "Virtuous Reading: Aphrahat's Approach to Scripture", in *Malphono w-Rabo d-Malphone: Studies in Honor of Sebastian P. Brock*, George Anton Kiraz (ed.), Gorgias Eastern Christian Studies 3, Piscataway, NJ: Gorgias Press (2008): 43-70.

Idem. "Disciple of Scripture: Character and Exegesis in Aphrahat", in *Exegesis and Hermeneutics in the Churches of the East: Select Papers from the SBL Meeting in San Diego, 2007*, Vahan Hovhannessian (ed.), New York: Peter Lang, (2009): 23-32.

Clark, Elisabeth A. "Foucault, The Fathers and Sex," *JAAAR* 56. 4 (1988): 614-641.

Idem. "Sex, Shame and Rhetoric: En-gendering Early Christian Ethics," *JAAAR* 59. 2 (1991): 221-245.

Idem. *Reading Renunciation: Asceticism and Scripture in Early Christianity*, Princeton: Princeton University Press, 1999.

Coakley, Sarah (ed.). *Religion and the Body*, Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1997.

Cohen, Shaye J. D. "Crossing the Boundary and Becoming Jew," *HTR* 82. 1 (1989): 13-33.

Idem. *The Beginnings of Jewishness: Boundaries, Varieties, Uncertainties*, Berkeley: University of California Press, 2001.

Idem. *Why Aren't Jewish Women Circumcised?: Gender and Covenant in Judaism*, Berkeley: University of California Press, 2005.

Cohen Stuart and H. Geert. *The Struggle in Man between Good and Evil: An Inquiry into the Origin of the Rabbinic Concept of Yeser Hara*, Kampen: Kok, 1984.

Collins, John Joseph. *The Scepter and the Star: The Messiahs of the Dead Sea Scrolls and Other Ancient Literature*, New York, Bantam Doubleday Dell Publishing Group, 1995.

Connolly, Richard Hugh. "Aphraates and Monasticism", *JTS OS* 6 [24] (1905): 522-539.

Cowper, Harris B. (ed.). *The Journal of Sacred Literature and Biblical Record*, Vol 2., London: Williams and Norate (1863): 82-87.

Crenshaw, James L. *Education in Ancient Israel: Across the Deadening Silence*, New York: Doubleday, 1998.

Dale B. Martin and Patricia Cox Miller. *The Cultural Turn in Late Antiquity: Gender, Asceticism, and Historiography*, Durham, London: Duke University Press, 2005.

DelCogliano, Mark. "Aphrahat on the Modes of Christ's Indwelling", *OCP* 74. 1 (2008): 181-193.

de Jong, Albert. *Traditions of the Magi: Zoroastrianism in Greek and Latin Literature*, Leiden: Brill, 1997.

de Jonge, M. and J. Tromp. *The Life of Adam and Eve and Related Literature*, Sheffield: Sheffield Academic Press, 1997.

den Biesen, Kees. *Bibliography of Ephrem the Syrian*, Giove in Umbria, 2002.

Idem. *Simple and Bold: Ephrem's Art of Symbolic Thought*, Piscataway, New Jersey: Gorgias Press, 2006.

Diamond, Eliezer. *Holy Men and Hunger Artists: Fasting and Asceticism in Rabbinic Culture*, Oxford: Oxford University Press, 2004.

Dirksen, P. B. *La Pesbitta dell'Antico Testamento*, Brescia, 1993.

Dodgeon, Michael H. and Samuel N. C. Lieu. *The Roman Eastern Frontier and the Persian Wars AD 226-363, A Documentary History*, London & New York: Routledge, 1991.

Draguet, René. "Syriac Language and Literature," *New Catholic Encyclopedia*, vol.13, The Catholic University of America (1967): 895-897.

Drijvers, Han. J. W. *Bardaisan of Edessa*, SSN 6, Assen: Van Gorcum, 1966.

Idem. *Cults and Beliefs at Edessa*, Leiden: E. J. Brill, 1980.

Idem. "Facts and Problems in Early Syriac-Speaking Christianity," *SC* 2. 3 (1982): 157-175.

Idem. "East of Antioch: Forces and Structures in the Development of Early Syriac Theology," in *East of Antioch Studies in Early Syriac Christianity*, London: Variorum Reprints (1984): 1-27.

Idem. "Jews and Christians at Edessa," *JJS* 36 (1985): 88-102.

Idem. "East of Antioch: Forces and Structures in the Development of Early Syriac Theology," in *East of Antioch Studies in Early Syriac Christianity*, London: Variorum Reprints (1984): 1-27.

Idem. "Rome and the Sasanid Empire: Confrontation and Coexistence," in *A Companion to Late Antiquity*, P. Rousseau (ed.), Blackwell Publishing Ltd. (2009): 441-454.

Duchesne-Guillemain, Jacques. "Zoroastrian Religion," in *Cambridge History of Iran*. 3(2), Cambridge: University of Cambridge Press (1983): 866-908.

Eilberg-Schwartz, Howard. *The Savage in Judaism: An Anthropology of Israelite Religion and Ancient Judaism*, Bloomington: Indiana University Press, 1990.

Idem. "People of the Body: The Problem of the Body for the People of the Book," *JHS* 2. 1 (1991): 1-24.

Idem. (ed.), *People of the Body: Jews and Judaism from an Embodied Perspective*, Albany, N.Y.: Suny Press, 1992.

Idem. *God's Phallus and Other Problems for Men and Monotheism*, Boston: Beacon, 1994.

Idem. "Homoeroticism and the Father God: An Unthought in Freud's Moses and Monotheism." *AI* 51. 1 (1994): 127-159.

Idem. "The Father, the Phallus, and the Seminal Word," in *Gender, Kinship and Power* (M. J. Maynes and Ann Waltner eds.), New York: Routledge (1995): 27-41.

Idem. "The Divine Cover-Up," in *Religious Reflections on the Human Body*, (Jane Marie Law ed.), Bloomington: Indiana University Press (1995): 137-151.

Idem. "The Spectacle of the Female Head" and "The Nakedness of a Woman's Voice, the Pleasure in a Man's Mouth: An Oral History of Ancient Judaism," in *Off with Her Head: The Denial of Women's Identity in Myth, Religion and Culture* (Howard Eilberg-Schwartz and Wendy Doniger eds.), Berkeley: The University of California Press (1995): 1-14, 165-184.

el-Khoury, N. "Hermeneutics in the Works of Ephraim the Syrian," *OCA* 229 (1987): 93-100.

Elman, Yaakov. "The Babylonian Talmud in Its Historical Context," in *Printing the Talmud: From Bomberg To Schottenstein*, Sharon Liberman Mintz & Gabriel M. Goldstein (ed.), New York City: Yeshiva University Museum (2006): 19-27.

Idem. "He in His Cloak and She in Her Cloak': Conflicting Images of Sexuality in Sasanian Mesopotamia," in *Discussing Cultural Influences: Text, Context and Non-Text in Rabbinic Judaism*, R. Ulmer (ed.), Lanham: University Press of America (2007): 129-163.

Idem. "Middle Persian Culture and Babylonian Sages: Accommodation and Resistance in the Shaping of Rabbinic Legal Tradition," *The Cambridge Companion to the Talmud and Rabbinic Literature*, Charlotte Elisheva Fonrobert and Martin S. Jaffee (eds.), Cambridge University Press, 2007. Cambridge Collections Online, Cambridge University Press. http://cco.cambridge.org/extract?id=ccol0521843901_CCOL0521843901A011

Idem. "Talmud ii. Rabbinic Literature and Middle Persian Textc," *Encyclopaedia Iranica*, Online Edition. <http://www.iranicaonline.org/articles/talmud-ii>

Ferguson, Everett (ed.). *Doctrinal Diversity Varieties of Early Christianity*, New York & London: Garland Publishing, Inc. 1999.

Fiaccadori, Gianfranco. "Cassiodorus and the School of Nisibis," *Dumbarton Oaks Papers* 39 (1985): 135-137.

Fishbane, Michael. "Some Forms of Divine Appearance in Ancient Jewish Thought," in *From Ancient Israel to Modern Judaism*, Jacob Neusner (ed.), Atlanta: Scholars Press (1989): 261-270.

Flesher, P. V. M. (ed.). *Targum and Peshitta, SFSHJ* 165, Targum Studies, Volume Two, Atlanta, Georgia: Scholars Press, 1998.

Fonrobert, Charlotte Elisheva. "On 'Carnal Israel' and the Consequences: Talmudic Studies since Foucault," *JQR* 95. 3 (2005):462-469.

Fossum, Jarl E. *The Image of the Invisible God: Essays on the Influence of Jewish Mysticism on Early Christology*, Göttingen: Vandenhoeck and Ruprecht, 1995.

Frye, R. N. "Political History of Iran under the Sasanians," in *The Chambridge History of Iran*, 3(1), Cambridge: Cambridge University Press (1983): 116-181.

Fuko, Mišel. *Istorija seksualnosti II, Korišćenje ljubavnih uživanja*, Beograd: Prosveta, 1988.

Idem. *Istorija seksualnosti III, Staranje o sebi*, Beograd: Prosveta, 1988.

Garland, Christopher. "Ascetics as Representative Warriors", *The Expository Times* 109. 9 (1998): 266-268.

Gathercole, Simon. *The Pre-Existent Son: Recovering the Christologies of Matthew, Mark, and Luke*, Grand Rapids: Eerdmans, 2006.

Gavin, Frank S. B. *Aphraates and the Jews: A Study of the Controversial Homilies of the Persian Sage in Their Relation to Jewish Thought*, Toronto: JSOR, 1923.

Gilman, Sander. *The Jew's Body*, New York and London: Routledge, 1991.

Goodblatt, David. "'ypr' hwrmyz Mother of King Shapur and 'pr' hwrmyz Mother of Khusro: A Note on the Name 'ypr'/'ypr' hwrmyz," *JAOS* 96. 1 (1976): 135–36.

Goshen Gottstein, Alon. "The Body as Image of God in Rabbinic Literature," *HTR* 87. 2 (1994): 171-195.

Goulder, M. *A Tale of Two Missions*, London: SCM Press, 1994.

Green, Deborah A. *Scent and Seduction in Rabbinic Life and Literature*, Penn State Press, 2011.

Gribomont, Jean. "Monasticism and Asceticism," in Bernard McGinn (ed.), *Christian Spirituality: Origins to the Twelfth Century*, New York: Crossroad, 1985.

Griffith, Sidney H. "Ephraem, the Deacon of Edessa, and the Church of the Empire", in T.P. Halton and J.P. Williman (ed.), *Diakonia: Studies in Honour of Robert T. Meyer*. Washington, DC: CUA Press (1986): 25-5.

Idem. "Ephraem, the Deacon of Edessa, and the Church of the Empire," in Thomas Halton and Joseph Williman (eds.), *Diakonia: Studies in Honor of Robert T. Meyer*, Washington DC: Catholic University of America Press (1986): 22–52.

Idem. "Ephraem the Syrian's Hymns 'Against Julian': Meditations on History and Imperial Power," *VC* 41. 3 (1987): 238-266.

Idem. "Asceticism in the Church of Syria: The Hermeneutics of Early Syrian Monasticism," in *Asceticism*, Wimbush and Valantasis (ed.), New York: Oxford University Press (1995): 220–45.

Idem. *'Faith Adoring the Mystery': Reading the Bible with St. Ephraem the Syrian*, The Père Marquette Lecture in Theology, Milwaukee, WI: Marquette University Press, 1997.

Idem. "A Spiritual Father for the Whole Church: The Universal Appeal of St. Ephrem the Syrian," *Hugoye* 1. 2 (1998): 197-220.

Idem. "Setting Right the Church of Syria: Saint Ephraem's Hymns against Heresies," in William Klingshirn and Mark Vessey (eds.), *The Limits of Ancient Christianity: Essays on Late Antique Thought and Culture in Honor of R. A. Markus*, Ann Arbor: University of Michigan Press (1999): 97–114.

Idem. "The Marks of the 'True Church' according to Ephraem's *Hymns against Heresies*," in G. J. Reinink & A. C. Klugkist (ed.), *After Bardaisan. Studies on Continuity and Change in Syriac Christianity in Honour of Professor Han J. W. Drijvers*, Louvain: Peeters Press (1999): 125-140.

Idem. "Christianity in Edessa and the Syriac-speaking World: Mani, Bar Daysan, and Ephraem; the Struggle for Allegiance on the Aramean Frontier," *JCSSS* 2 (2002): 5-20.

Idem. "St. Ephraem, Bar Daysān and the Clash of Madrāshê in Aram: Readings in St. Ephraem's Hymni contra Haereses," *The Harp* 21 (2006): 447-472.

Halkin, Hillel. "Feminizing Jewish Studies", *Commentary* 105 (1998): 39-45.

Hannah, Darrell D. *Michael and Christ: Michael Traditions and Angel Christology in Early Christianity*, Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 109, Tübingen: Mohr-Siebeck, 1999.

Harpham, Geoffrey Galt. "Old Water in New Bottles: The Contemporary Prospects for the Study of Asceticism," *Semeia* 58 (1992): 135–48.

Idem. *The Ascetic Imperative in Culture and Criticism*, Chicago: University of Chicago Press, 1988.

Harvey, Ashbrook Susan. "Women in Early Syrian Christianity," in *Images of Women in Antiquity*, Averil Cameron and Amelie Kuhrt (ed.), Detroit: Wayne State University Press, 1983.

Idem. *Holy Women of the Syrian Orient* (co-authored with S.P. Brock), Berkeley: University of California Press, 1987.

Idem. "Asceticism," in *Late Antiquity: Guide to the Postclassical World*, G. W. Bowesock, Peter Brown and Oleg Graber (eds.), Cambridge Massachusetts: Harvard University Press (1999): 317-318.

Idem. "Spoken Words, Voiced Silence: Biblical Women in Syriac Tradition," *J ECS* 9. 1 (2001): 105-131.

Idem. "Why the Perfume Mattered: the Sinful Woman in Syriac Exegetical Tradition, " in *Dominico Eloquentio/ In Lordly Eloquence: Essays on Patristic Exegesis in Honor of Robert Wilken*, P. Blowers, A. Christman, D. Hunter, and R. Darling Young (eds.), Eerdmans, (2001): 69-89.

Idem. "Locating the Sensing Body: Perception and Religious Identity in Late Antiquity," in *Religion and the Self in Antiquity*, D. Brakke, M. L. Satlow and S. Weitzman (eds.), Indiana University Press (2005): 140-163.

Idem. *Scenting Salvation, Ancient Christianity and the Olfactory Imagination*, Berkeley & Los Angeles: University of California, 2006.

Horowitz, Maryanne Cline. "The Image of God in Man: Is Woman Included?" *HTR* 72. 3/4 (1979): 175-206.

Hurtado, Larry W. *How on Earth Did Jesus Become a God?: Historical Questions about Earliest Devotion to Jesus*, Grand Rapids: Eerdmans, 2005.

Idem. "Syria and Mesopotamia," *Cambridge History of Christianity*, Vol. 1: Early Christianity: Origins to Constantine, Margaret Mitchell and Frances M. Young (eds.), Cambridge University Press (2006): 351-65.

Hararak, Amir. "Trade Routes and the Christianization of the Near East," *JCSSS* 2 (2002): 46-61.

Hayman, A. P. "The Image of the Jew," in Jacob Neusner and Ernest S. Frerichs (eds.), *To See Ourselves as the Other See Us, 'Christians, Jews, 'Others' in Late Antiquity*, Chico, California: Scholars Press (1985): 424-425.

Hirschman, Marc. *A Rivalry of Genius: Jewish and Christian Biblical Interpretation in Late Antiquity*, Albany, NY: State University of New York Press, 1996.

Idem. "Torah in Rabbinic Thought: the Theology of Learning," *The Cambridge History of Judaism vol. IV, The Late Roman-Ravinic Period*, Steven T. Katz (ed.), Cambridge University Press (2008): 899-925.

Hopkins, Keith. "Christian Number and Its Implications," *J ECS* 6. 2 (1998): 185-226. *Hugoye* 3. 1 (2000): 55-70.

Hunt, Hannah M. "The Tears of the Sinful Woman: A Theology of Redemption in the Homilies of St. Ephraim and His Followers," *Hugoye* 1. 2 (1998): 165-184.

Hunt, Emily J. *Christianity in the Second Century: The Case of Tatian*, London: Routledge, 2003.

Hutter, Manfred. "Manichaeism in the Early Sasanian Empire," *Numen* 40. 1 (1993): 2-15

Jansma, Taeke. "Ephraems Beschreibung des ersten Tages der Schöpfung. Bemerkungen über den Charakter seines Kommentars zur Genesis," *OCP* 37 (1971): 295-316.

Jastrow, Marcus. *A Dictionary of the Targumim, the Talmud Bavli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature*, Printed in Israel, 1923.

Jeger, Verner. *Rano hrišćanstvo i grčka paideja*, Beograd: Službeni glasnik, 2007.

Idem. *Paideia, oblikovanje grčkog čoveka*, Novi Sad: Književna zajednica Novog Sada, 1991.

Kalmin, Richard. "Christians and Heretics in Rabbinic Literature of Late Antiquity," *HTR* 87. 2 (1994): 155-169.

- Idem. *Jewish Babylonia between Persia and Roman Palestine*, Oxford University Press, 2006.
- Kadushin, Max. *Organic Thinking: A Study in Rabbinic Thought*, New York: Jewish Theological Seminary of America, 1938.
- Idem. *The Rabbinic Mind*, New York: Blaisdell Pub. Co., 1965.
- Kim, Angela Y. "Signs of Ephrem's Exegetical Techniques in his Homily on Our Lord," *Hugoye* 3.1 (2000): 55-70.
- Kim, Harkins Angela. "Theological Attitudes toward the Scriptural Text: Lessons from the Qumran and Syriac Exegetical Traditions," *TS* 67 (2006): 498-516.
- Kiraz, George Anton. *Comparative Edition of the Syriac Gospels: Aligning the Old Syriac Sinaiticus, Curetonianus, Peshitta and Harklean Versions*. Brill: Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2002.
- Kirshenblatt-Gimblett, Barbara. "The Corporal Turn", *JQR* 95. 3 (2005): 447-461.
- Kmosko, M. *Patrologia Syriaca*, vol. 3. Paris, 1926.
- Koltun, Naomi. *Jewish-Christian Polemics in Fourth Century Persian Mesopotamia: A reconstructed conversation*, Ph.D. diss., Stanford University (1994): 41.
- Idem. "Psalm 22's Christological Interpretive Tradition in Light of Christian Anti-Jewish Polemic", *JECs* 6.1 (1998): 37-57.
- Idem. "Sexuality and Holiness: Semitic Christian and Jewish Conceptualizations of Sexual Behavior", *VC* 54. 4 (2000): 375-395.
- Koltun-Fromm, Naomi. "Yokes of the Holy-Ones: The Embodiment of a Christian Vocation", *HTR* 94. 2 (2001): 207-220.
- Idem. "Zipporah's Complaint: Moses is Not Conscientious in the Deed! Exegetical Traditions of Moses' Celibacy", in *The Ways that Never Parted: Jews and Christians in Late Antiquity and the Early Middle Ages*, Adam Howard Becker and Annette Yoshiko Reed (eds.), Texts and Studies in Ancient Judaism 95, Tübingen: Mohr Siebeck (2003): 283-306.

Idem. *Hermeneutics of Holiness: Ancient Jewish and Christian Notions of Sexuality and Religious Community*, Oxford: Oxford University Press, 2010.

Idem. "Hermeneutics of Holiness: Syriac-Christian and Rabbinic Constructs of Holy Community and Sexuality", in *New Approaches to the Study of Biblical Interpretation in Judaism of the Second Temple Period and in Early Christianity. Proceedings of the Eleventh International Symposium of the Orion Center for the Study of the Dead Sea Scrolls and Associated Literature, Jointly Sponsored by the Hebrew University*, Gary A. Anderson, Ruth A. Clements and David Satran (eds.), Studies on the Texts of the Desert of Judah 106. Leiden / Boston: Brill (2013): 185-206.

Koltuv, B. Barbara. *The Book of Lilith*, York Beach, Maine: Nicolas-Hays, 1986.

Koonammakkal Thomas K. "Ephrem's Ideas on Singleness," *Hugoye* 2.1 (1998): 57-66.

Idem. "Ephrem's Imagery of Chasm," *Symposium Syriacum VII*, René Lavenant, SJ. (ed.), OCA 256, Roma: Pontificio Istituto Orientale (1998): 175-183.

Idem. "St. Ephrem and Greek Wisdom," in René Lavenant (ed.), *VI Symposium Syriacum 1992*, Rome, Pontificio Istituto Orientale (1994): 168-76.

Kofsky, Aryeh and Ruzer, Serge. "Logos, Holy Spirit and Messiah: Aspects of Aphrahat's Theology Reconsidered", *OCP* 73. 2 (2007): 347-378.

Koster, Marinus D. "Aphrahat's Use of his Old Testament", in *The Peshitta: Its Use in Literature and Liturgy, Papers Read at the Third Peshitta Symposium*, Romeny ter Haar, Robert Bas (eds.), Monographs of the Peshitta Institute Leiden 15. Leiden / Boston: Brill, (2006): 131-141.

Kronholm, T. *Motifs from Genesis 1-11 in the Genuine Hymns of Ephrem the Syrian with Particular Reference to the Influence of Jewish Exegetical Tradition*, CB. Lund: CWK Gleerup, 1978.

Kugel, James. *Traditions of the Bible*, Harvard University Press, 1998.

LaFleur, William R. "Body," in *Critical Terms for Religious Studies*, Mark. C. Teylor (ed.), Chicago: The University of Chicago Press (1998): 36-55.

Lange, Christian M. V. *The Portrayal of Christ in the Syriac Commentary on the Diatessaron, CSCOS* 118 Louvain: Peeters, 2005.

Lee, A. D. *Pagans and Christians in Late Antiquity A Sourcebook*, London and New York: Routledge, 2000.

Lehto, Adam Isaac. "Women in Aphrahat: Some Observations", *Hugoye* 4. 2 (2001): 187-207.

Idem. "Divine Law, Asceticism, and Gender in Aphrahat's 'Demonstrations', with a Complete Annotated Translation of the Text and Comprehensive Syriac Glossary", Ph.D. dissertation, University of Toronto, 2003.

Idem. "Moral, Ascetic, and Ritual Dimensions to Law-Observance in Aphrahat's Demonstrations", *J ECS* 14. 2 (2006): 157-181.

Levine, Nachman. "'Eleh Ezkerah': Re-reading the Asarah Harugei Malkhut," *Hakirah* 13 (2012): 249-269.

Lieu, Samuel N. C. *Manichaeism in Mesopotamia and the Roman Near East*, Leiden: Brill, 1999.

Idem. *Manichaeism in the Later Roman Empire and Medieval China: A Historical Survey*, Manchester University Press, 1985.

Idem. "NISIBIS." *Encyclopaedia Iranica*, Online Edition.
<http://www.iranicaonline.org/articles/nisibis-city-in-northern-mesopotamia>

Lightfoot, C. S. "Facts and Fiction - The Third Siege of Nisibis (AD 350)," *Historia* 37.1 (1988): 105-125.

Lipinski, Edward. *The Aramaeans: Their Ancient History, Culture, Religion*, Leuven: Peeters Press, 2000.

Litvinsky, B. A., Zhang Guang-da, R. Shabani Samghabadi (eds.). *History of Civilizations of Central Asia*, Volume III, The Crossroads of Civilisations: A.D. 250 to 750, B. A. Litvinsky (ed.), Multiple History Series, Paris: UNESCO Publishing, 1996.

Mahler, Johnathan. "Howard's End: Why A Leading Jewish Studies Scholar Gave Up His Academic Career," *Lingua Franca* (1997): 51-57.

Mandelbaum, I. J. "Tannaitic Exegesis of the Golden Calf Episode," in *A Tribute to Geza Vermes: Essays on Jewish and Christian Literature and History*, P.R. Davies and R.T. White (eds), *JSOTSup* 100, Sheffield: Sheffield Academic Press (1990): 207-233.

Marmorstein, Arthur. *The Doctrine of Merits in Old Rabbinical Literature*, London: Oxford University Press, 1920.

Idem. *Studies in Jewish Theology*, London: Oxford University Press, 1950.

Idem. *The Old Rabbinic Doctrine of God*, Farnborough: Gregg, 1969.

Martikainen, J. *Das Böse und der Teufel in der Theologie Ephraems des Syrers*, Dissertation, Stiftelsen för Abo Akademi Forskningsinstitut, 1978.

Mathews, Edward G. "The Vita Tradition of Ephrem the Syrian, the Deacon of Edessa," *Diakonia* 22 (1988-1989): 15-42.

Idem. *The Armenian Commentary on Genesis Attributed to Ephrem the Syrian*, CSCO, 572/573. SA 23/24, Louvain: Peeters, 1998.

Idem. "The Holy Mar Ephrem on the Cross of Christ," *SNTR* 11 (2006): 45-61.

Idem. "What Manner of Man?: Early Syriac Reflections on Adam," in Robert D. Miller (ed.), *Syriac and Antiochian Exegesis and Biblical Theology for the 3rd Millennium*, Gorgias Eastern Christian Studies 6, Piscataway: Gorgias Press, (2008): 115-149.

Mathews, Jr. Edward G. and Joseph .P. Amar (eds.). *St. Ephrem the Syrian, Selected Prose Works*, The Fathers of the Church 91, K. McVey (ed.), Washington, D. C.: Catholic University of America Press, 1994.

Matthews, Jr. Edward G. and Joseph P. Amar (trans.), Kathleen McVey (ed.). *Saint Ephrem the Syrian: selected prose works*, Catholic University of America Press, 1994.

McCarthy, C. "St. Ephrem's Commentary on Tatian's Diatessaron," *JSS Sup* 2 (1993).

Idem. "Allusions and Illusions: St. Ephrem's Verbal Magic in the Diatessaron Commentary." in *Targumic and Cognate Studies: Essays in Honour of Martin McNamara*, K. J. Cathcart and M. Maher (eds.), *JSOT Sup* 230. Sheffield: Sheffield Academic Press (1996): 187-207.

McVey, Kathleen. "Images of Joy in Ephrem's Hymns on Paradise: Returning to the Womb and the Breast," in *JCSSS* 3 (2003): 1-19.

Idem. *Ephrem the Syrian: Hymns*, Classics of Western Spirituality, New Jersey: Paulist, 1989.

Merleau-Ponty, Maurice. *Fenomenologija percepcije*, Sarajevo: „Veselin Masleša“, 1978.

Metzger, Bruce M. *The Early Versions of the New Testament: Their Origin, Transmission, and Limitations*, Oxford University Press, USA, 1977.

Millar, Fergus. "Empire, Community and Culture in the Roman Near East: Greeks, Syrians, Jews and Arabs." *JJS* 38. 2 (1987): 143-164.

Idem. "Ethnic Identity in the Roman Near East, AD 325-450: Language, Religion and Culture," *MA* 11 (1998): 159-176.

Idem. *The Roman Near East, 31 B.C. - A.D. 337*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1993.

Marmorstein, Arthur. *The Old Rabbinic Doctrine of God*, vol. 2: Essays in Anthropomorphism, London: Oxford, 1937.

Mouraoka, Takamitsu. *Classical Syriac, A Basic Grammar with a Chrestomathy*, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag (2005): 1-16.

Murray, Robert. "The Rock and the House on the Rock: A Chapter on the Ecclesiastical Symbolism of Aphrahat and Ephrem," *OCP* 30 (1964): 315-362.

Idem. "Mary the Second Eve in the early Syriac Fathers," *ECR* 3 (1971): 372-84.

Idem. "The Exhortation to Candidates for Ascetical Vows at Baptism in the Ancient Syriac Church," *NTS* 21 (1974-75): 60-70.

Idem. "The Theory of Symbolism in St. Ephrem's Theology," *Parole de l'Orient*, 6-7 (1975-76): 1-20.

Idem. *Symbols of Church and Kingdom*, Cambridge: Cambridge University Press, 1975.

Idem. "Some Rhetorical Patterns in Early Syriac Literature," in *A Tribute to Arthur Vööbus*, Robert H. Fischer (ed.), Chicago: Lutheran School of Theology (1977): 109-131.

Idem. "St. Ephrem's Dialogue of Reason and Love," *Sobornost* 2 (1980): 26-40.

Idem. "Characteristics of the Earliest Syriac Christianity," in N. Garsoian, T. Mathews and R. Thomson (eds.), *East of Byzantium*, Washington, DC (1982): 3-16.

Idem. "The Characteristics of the Earliest Syriac Christianity," in Nina G. Garsoian, Thomas P. Mathews, and Robert W. Thomson (eds.), *East of Byzantium: Syria and Armenia in the Formative Period*, Washington D.C.: Dumbarton Oaks (1982): 3-16.

Idem. "The Ephremic Tradition and the Theology of the Environment," *Hugoye* 2. 1 (1998): 67-82.

Nasr, S. H. M. Aminrazavi (ed.). *An Anthology of Philosophy in Persia, from Zoroaster to `Umar Khayyām*, Volume I, Oxford University Press, 1999.

Neusner, Jacob. "A Zoroastrian Critique of Judaism: Skand Gumanik Vicar, Chapters Thirteen and Fourteen: A New Translation and Exposition," *JAOs* 83. 3 (1963): 283-294.

Idem. "The Jewish Christian Argument in Fourth-Century Iran: Aphrahat on Circumcision, the Sabbath, and the Dietary Laws," *JES* 7. 2 (1970): 282-298.

Idem. *Aphrahat and Judaism: The Christian-Jewish Argument in Fourth Century Iran*, Leiden: E.J. Brill, 1971.

Idem. "Babylonian Jewry and Shapur II's persecution of the Christianity from 339 to 379 AD," *HUCA* 43 (1972): 88-91.

Idem. "Stable Symbols in a Shifting Society: The Delusion of the Monolithic Gentile in Documents of Late Fourth-Century," in Jacob Neusner and Ernest S. Frerichs (ed.), *"To See Ourselves as the Other See Us," Christians, Jews, "Others" in Late Antiquity*, Chico, California: Scholars Press (1985): 373-396.

Idem. *A History of the Jews in Babylonia* vol. I-V, Leiden: E.J. Brill, 1965-1970.

Idem. "Aphrahat on Celibacy", *Judaica* 28 (1972): 117-129.

Idem. "Who Is "Israel"? The Jewish-Christian Confrontation in Fourth Century Iran", in *Religion, Literature, and Society in Ancient Israel, Formative Christianity and Judaism: Ancient Israel and Christianity*, Jacob Neusner, Peder Borgen, Ernest S. Frerichs, Richard A. Horsley (eds.), New Perspectives on Ancient Judaism 2. Lanham, MD: University Press of America, (1987): 151-172.

Idem. *The Incarnation of God: The Character of Divinity in Formative Judaism*, Philadelphia: Fortress Press, 1988.

Nöldeke, Theodor. *Compendious Syriac Grammar*, London: Williams&Norgate, 1904.

Owens, Robert Jessen. *The Genesis and Exodus Citations of Aphrahat the Persian Sage*, Monographs of the Peshitta Institute Leiden 3. Leiden: E.J. Brill, 1983.

Idem. "Aphrahat as a Witness to the Early Syriac Text of Leviticus", in *The Peshitta: Its Early Text and History. Papers Read at the Peshitta Symposium Held at Leiden, 30–31 August 1985*, Piet B. Dirksen, and Martin Jan Mulder (eds.), Monographs of the Peshitta Institute Leiden 4. Leiden: E.J. Brill (1988): 1-48.

Idem. "The Early Syriac Text of Ben Sira in the Demonstrations of Aphrahat", *JSS* 34. 1 (1989): 39-75.

- Idem. "The Book of Proverbs in Aphrahat's Demonstrations", in *The Peshitta: Its Use in Literature and Liturgy. Papers Read at the Third Peshitta Symposium*, Romeny ter Haar, Robert Bas (eds.), Monographs of the Peshitta Institute Leiden 15. Leiden / Boston: Brill (2006): 223-241.
- Palmer, A. "Sisters, fiancées, wives and mothers of Syrian holy men," *OCA* 236 (1990): 207-14.
- Idem. "A Lyre Without A Voice": The Poetics and the Politics of Ephrem the Syrian," *Aram* 5. 1-2 (1993): 371-99.
- Idem. "The Merchant of Nisibis: Saint Ephrem and his Faithful Quest for Union in Numbers," in J. den Boeft & A. Hilhorst, *Early Christian Poetry: A Collection of Essays*, *VA Sup.* 22 Leiden (1993): 167-233.
- Idem. "Saint Ephrem of Syria's *Hymn on Faith* 7: an ode on his own name," *Sobornost/ECR* 17. 1 (1995): 28-40.
- Idem. "Words, Silences, and the Silent Word: Acrostics and Empty Columns in Saint Ephraem's *Hymns on Faith*," *Parole de l'Orient* 20 (1995): 129-200.
- Idem. "A Single Human Being Divided in Himself: Ephraim the Syrian, the Man in the Middle," *Hugoye* 1. 2 (1998): 119-163.
- Idem. "The Influence of Ephraim the Syrian. The Ephremic Tradition and the Theology of the Environment," *Hugoye* 2.1 (1998): 83-109.
- Pass, H. Leonard. "The Creed of Aphraates", *JTS OS* 9 [34] (1908): 267-284.
- Pedersen, Nils Arne. "Titus of Bostra in Syriac Literature," *LTP* 62. 2 (2006): 359-367.
- Petersen, William Lawrence. "The Christology of Aphrahat, the Persian Sage: An Excursus on the 17th Demonstration", *VC* 46. 3 (1992): 241-256.
- Idem. *Tatian's Diatessaron: Its Creation, Dissemination, Significance, and History in Scholarship*, Leiden: Brill, 1994.

Philips, Ignacie. "Monasticism, the Heart of the Church," *The Harp* 4 (1991): 17-19.

Porter, Frank C. "The Yecer Hara: A Study in the Jewish Doctrine of Sin," *Biblical and Semitic Studies: Critical and Historical Essays by the Memmbers of the Semitic and Biblical Faculty of Yale University*, New York: Scribner's (1902): 93-156.

Possekel, Ute. *Evidence of Greek Philosophical Concepts in the Writings of Ephrem the Syrian*, Louvain: Peeters, 1999.

Rabin, Chaim. *Semitic Languages, An Introduction*, Jerusalem: Mosad Bialik (1991): 78-104 (на јеврејском језику).

Rabinow, Paul and Nikolas Rose (ed.). *The Essential Foucault*, New York: The New Press, 2003.

Rajak, Tessa. "Jews and Christians as Groups in a Pagan World," in Jacob Neusner and Ernest S. Frerichs (eds.), *"To See Ourselves as the Other See Us," Christians, Jews, "Others" in Late Antiquity*, Chico, California: Scholars Press (1985): 247-262.

Reeves, John C. "Manichaean Citations from the Prose Refutations of Ephrem," in Paul Mirecki and Jason BeDuhn (ed.), *Emerging from Darkness: Studies in the Recovery of Manichaean Sources*, Leiden: Brill (1997): 217-288.

Rosenfeld, Alvin H. *'Progressive' Jewish Thought and the New Anti-Semitism*, American Jewish Committee, 2006.

Rosen-Zvi, Ishay. *Demonic Desires: Yetzer Hara and the Problem of Evil in Late Antiquity*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2011.

Ross, Steven K. *Roman Edessa. Politics and Culture on the Eastern Fringes of the Roman Empire, 114-242 CE*, London, New York: Routledge, 2001.

Russell, Paul S. *St. Ephraem the Syrian and St. Gregory the Theologian Confront the Arians*, Kottayam, India: St. Ephrem Ecumenical Research Institute 1994.

Idem. "A First Look at the Christology of Ephraem the Syrian," *Symposium Syriacum VII*, René Lavenant (ed.), OCA 256, Roma: Pontificio Istituto Orientale (1998): 107-115.

Idem. "Ephraem the Syrian on the Utility of Language and the Place of Silence," *J ECS* 8. 1 (2000): 21-37.

Idem. "The Image of the Infant Jesus in Ephrem the Syrian," *Hugoye* 5.1 (2002): 35-62.

Idem. "Nisibis as the background for the Life of Ephrem the Syrian," *Hugoye* 8.2 (2005): 179-235.

Ruzer, Serge and Aryeh Kofsky. *Syriac Idiosyncrasies, Theology and Hermeneutics in Early Syriac Literature*, Leiden, Boston: Brill, 2010.

Satlow, Michael L. "They Abused Him Like A Woman: Homoeroticism and Gender Blurring in Rabbinic Texts," *JHS* 5 (1994): 1-25.

Idem. *Tasting the Dish: Rabbinic Rhetorics of Sexuality*, Atlanta: Scholars Press, 1995.

Idem. "Try to Be A Man: The Rabbinic Construction of Masculinity," *Harvard Theological Review* 89. 1 (1996): 19-40.

Idem. *Jewish Marriage in Antiquity*, Princeton: Princeton University Press, 2001.

Idem. "'And on the Earth You Shall Sleep': *Talmud Torah* and Rabbinic Asceticism," *JR* 83. 2 (2003): 204-225.

Schroeder, Caroline T. "A Suitable Abode for Christ": The Church Building as Symbol of Ascetic Renunciation in Early Monasticism," *CH* 73. 3 (2004): 472-521.

Secunda, Shai. "Talmudic Text and Iranian Context: On the Development of Two Talmudic Narratives," *AJS* 33. 1 (2009): 45-69.

Idem. "Reading the Bavli in Iran," *JQR* 100. 2 (2010): 310-342.

Idem. "The Construction, Composition and Idealization of the Female Body in Rabbinic Literature and Parallel Iranian Texts: Three Excursuses," *Nashim: A Journal of Jewish Women's Studies & Gender Issues*, 23, The Jewish Woman and Her Body (2012): 60-86.

Seidman, Naomi. "Carnal Knowledge: Sex and the Body in Jewish Studies," *JSS* 1. 1 (1994): 115-41.

Segal, Judah B. *Edessa the Blessed City*, Oxford: Oxford at the Clarendon Press, 1970.

Idem. "When did Christianity Come to Edessa?," *Middle Eastern Studies and Libraries: a Felicitation Volume for Prof. J.D. Pearson*, B.C. Bloomfield (ed.), London: Mansell (1980): 179-191.

Segal, Alan F. *Rebecca's Children: Judaism and Christianity in Roman World*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986.

Idem. *Two Powers in Heaven: Early Rabbinic Reports about Christianity and Gnosticism*, Leiden: E. J. Brill, 1977.

Snaith, J. G. "Aphrahates and the Jews," in *Interpreting the Hebrew Bible. Essays in Honour of E. I. J. Rosenthal*, J. A. Emerton and Stefan C. Reif (eds.), Cambridge (1982): 235-250.

Shemunkasho, Aho. *Healing in the Theology of Saint Ephrem*, New Jersey: Georgia Press, 2004.

Shepardson, Christine C. *Anti-Judaism and Christian Orthodoxy: Ephrem's Hymns in Fourth-Century Syria*, PMS 20, Washington D.C.: The Catholic University of America Press, 2008.

Shepkaru, Shmuel. "From after Death to Afterlife: Martyrdom and Its Recompense," *AJS* 24. 1 (1999): 1-44.

Shulman, David and Guy Strumsa. *Self and the Self-Transformation in the History of Religions*, Oxford: Oxford University Press, 2002.

Skira, Jaroslav Z. "'Circumcise Thy Heart': Aphrahat's Theology of Baptism", *Diakonia* 31:2 (1998): 115-128.

Skjærvø, Prods Oktor. "KARTIR." *Encyclopaedia Iranica*. Vol. XV, Fasc. 6, pp. 608-628.

Smolar, L. and M. Aberbach. "The Golden Calf Episode in Postbiblical Literature," *HUCA* 36 (1968): 91-116.

Snaith, J.G. "Aphrahat and the Jews," in *Interpreting the Hebrew Bible: Essays in Honour of E. I. J. Rosenthal*, Emerton and Stefan C. Reif (eds.), Cambridge and New York: Cambridge University Press (1982): 235-250.

Sontag, Susan. *Against interpretation and Other Essays*, New York: Picador (1990): 3-14.

Stern, David. "Imitatio Hominis: Anthropomorphism and the Character(s) of God in Rabbinic Literature," *Prooftexts* 12. 2 (1992): 151-174.

Stroumsa, Gedaliahu G. "Form(s) of God: Some Notes on Metatron and Christ," *HTR* 76 (1983): 269-288.

Taylor, Mark L. (ed.). *Critical Terms for Religious Studies*, Chicago: The University of Chicago Press, 1998.

Taylor, Stephen. "Paul and the Persian Sage: Some Observations on Aphrahat's Use of the Pauline Corpus," *The Function of Scripture in Early Jewish and Christian Tradition*, Craig A. Evans and James A. Sanders (eds.), Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998.

Torjesen, Karen. "The Role of Women in the Early Greek and Syriac Churches," *The Harp* 4 (1991): 135-144.

Urbach, Efraim E. *The Sages: Their Concepts and Beliefs*, Jerusalem: Magnes Press, 1975.

Valentiasis, Richard (ed.). *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton University Press, 2000.

Idem. *The Making of the Self: Ancient and Modern Asceticism*, Eugene, OR: Cascade Books, 2008.

Van Rompay, Lucas. "The Christian Syriac Tradition of Interpretation," in *Hebrew Bible/Old Testament: The History of Its Interpretation*, vol. 1, Magne Saebo (ed.), Göttingen: Vandenhoeck and Ruprecht (1996): 612-41.

Vermes, G. "Bible and Midrash: Early Old Testament Exegesis," in *Post-Biblical Jewish Studies*, *SJLA* 8. Leiden: E. J. Brill (1975): 59-91.

Vööbus, Arthur. *Celibacy: A Requirement for Admission to Baptism in the Early Syrian Church*, Papers of the Estonian Theological Society in Exile 1, Stockholm: Estonian Theological Society in Exile, 1951.

Idem. *Literary-Critical and Historical Studies in Ephrem the Syrian*, Stockholm, 1958.

Idem. "The Institution of the Benai Qeiam and Benat Qeiam in the Ancient Syrian Church," *CH* 30 (1961): 19-27.

Idem. "Abraham De-Bēt Rabban and His Rôle in the Hermeneutic Traditions of the School of Nisibis," *HTR* 58. 2 (1965): 203-214.

Idem. "Syriac Literature," in *Encyclopedia Britannica*, vol. 21 (1970): 586-90.

Idem. *A History of Asceticism in the Syrian Orient: a contribution to the history of culture in the Near East*, 3 vols. *CSCO Subsidia* 14, 17, 81, Louvain, 1958, 1960, 1988.

Ward, B. *Harlots of the Desert: A Study of Repentance in Early Monastic Sources*, CSS 106, Kalamazoo, MI: Cistercian Publications, 1987.

Weitzman, Michael P. "From Judaism to Christianity: The Syriac version of the Hebrew Bible," in Judith Lieu, John North, and Tessa Rajak (eds.), *The Jews among Pagans and Christians in the Roman Empire*, London, Routledge (1992): 147–173.

Idem. *The Syriac Version of the Old Testament: An Introduction*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999.

Wewers, Gerd A. "Israel zwischen den Mächten: Die rabbinischen Traditionen über König Schabhor," *Kairos* 22 (1980): 77- 100.

Wickes, Jeffrey. "Ephrem's Interpretation of Genesis," *SVTQ* 52. 1 (2008): 45-65

Wiles M. and M. Santer, *Documents in Early Christian Thought*, Cambridge: Cambridge University Press 1975.

Wilkinson, Robert J. *Orientalism, Aramaic and Kabbalah in the Catholic Reformation: The First Printing of the Syriac New Testament*, Studies in the History of Christian Traditions 137, Leiden: Brill, 2007.

Wittig, Monique. "The Category of Sex," in *"The Straight Mind" and Other Essays*, Boston: Beacon Press, 1992.

Wolfson, Elliot R. "Circumcision, Vision of God, and Textual Interpretation: From Midrashic Trope to Mystical Symbol," *HR* 27. 2 (1987): 189-215.

Idem. "Female Imaging of the Torah: From Literary Metaphor to Religious Symbol," in *From Ancient Israel to Modern Judaism, Intellect In Quest of Understanding*, Essays in Honor of Marvin Fox, (J. Neusner, E. Frerichs, and N. Sarna ed.), Atlanta: Scholars Press (1989): 271-307.

Idem. *Through a Speculum that Shines: Visum and Imagination in Medieval Jewish Mysticism*, Princeton: Princeton University Press, 1994.

Wright, William. *A Short History of Syriac Literature*, Amsterdam, [1894], 1966.

Yousif, P. "Exegetical Principles of St. Ephraem of Nisibis," *SP* 18. 4 (1990): 296-302.

Zachner, R. C. *Zurvan, A Zoroastrian Dilemma*, Oxford: Oxford at the Clarendon Press, 1955.

Zelcer, Heshey. *A Guide to Jerusalem Talmud*, Universal-Publishers, 2002.

Zeitlin, Solomon. "The Legend of the Ten Martyrs and Its Apocalyptic Origins," *JQR, New Series* 36. 1 (1945): 1-16.

Пеликан, Јарослав. *Хришћанско предање, историјски развој догмата, I том, појава католичанског предања (од 100. до 600. године после Христа)*, Београд: Службени гласник, [1971] (2009): 186.

Тумара, Небојша. „Евине кћери, раскалашни Јевреји и њихова пожудна тела: Мизогинија и антијеврејска реторика у раној сирijској цркви,“ *Родна перспектива у међурелигијском дијалогу у XXI веку*, С. Савић и Р. Ј. Анић (ур.), Футура публикације и Женске студије и истраживања, Нови Сад (2008): 32-42.

Idem. „Афраат и луди мудрац Јевреја,“ *Отачник* 2 (2009): 559-568.

Idem. *Лепра: болест, метафора, религија*, Београд: Службени гласник, 2013 (у припреми).

Електронски извори:

Jewish Encyclopedia - <http://www.jewishencyclopedia.com/>

Encyclopedia Iranica - <http://www.iranicaonline.org/>

Dumbarton Oaks Research Library and Collection, Washington, DC – <http://www.doaks.org/>

Небојша Тумара
Војвођанска 34, Инђија 22320
+381 (0)61 2979892
ntumara@gmail.com

ОБРАЗОВАЊЕ

Академија Светог Владимира, Крествуд, Њју Јорк, САД,
Магистар теологије, дипломирао 2007. године, са тезом:
Политика креирања идентитета у раној сиријској цркви на основу Афратових Приказа.

Хебрејски Универзитет, Јерусалим, Израел, Магистратура из Библијских наука, израда рада на тему: *Текстуална традиција Књиге о Естер.* Очекиван датум одбране маг. рада 2013. године.

Филозофски факултет, Универзитет у Београду, дипломирани антрополог-етнолог. Дипломирао 2000. године, са тезом: *Савремене промене у Култури кибуца.* Рад награђен повељом *Боривоје Дробњаковић*, као најуспешнији рад катедре школске 1999/2000. године.

БРАЧНО СТАЊЕ: Ожењен, једно дете.

РАДНО ИСКУСТВО

Професор верске наставе, Гимназија у Инђији

(2010 -)

Координатор за верску наставу Епархије сремске

(2007 - 2010)

Организација и надгледање спровођења верске наставе у основним и средњим школама на територији Епархије сремске, издавачка делатност за Епархију сремску, организовање културних и верских активности на подручју Епархије сремске, секретарски и организациони послови везани за катедру Његовог Преосвештенства, Епископа сремског.

Дру Универзитет, Мадисон, Њу Џерси, САД

(2006-2007)

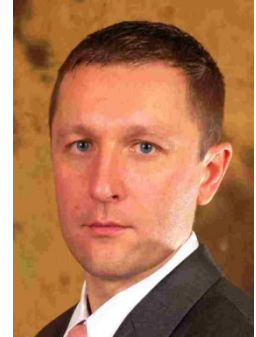
Превод и припрема светоотачких текстова сачуваних на сиријском језику за едицију *Ancient Christian Commentary on Scripture* series at Drew University, Madison, New Jersey, USA.

SVOTS – Press, Издавачка кућа Академије Светог Владимира, Крествуд, Њју Јорк, САД,

Дистрибуција штампаних издања Академије, услужна делатност.

Хонорарни преводилац са енглеског на српски и са српског на енглески језик на пројекту уџбеника за верску наставу Републике српске - Youth Bible Curriculum - Orthodox Bible Curriculum, Gospel Light Worldwide, USA.

(2006-2010)

ЈЕЗИЦИ, АКТИВНОСТИ И НАГРАДЕ

- Течно говорим и пишем енглески и јеврејски језик. Служим се: немачким, италијанским, модерним грчким језиком. Од мртвих језика служим се: библијским јеврејским, арамејским, сиријским, старогрчким и латинским.
- Члан редакције ОТАЧНИКА, часописа за светоотачку праксу и теорију.

Конференције:

- Eight Academic Consultation between Judaism and Orthodoxy, *The Spiritual and Physical Environment: Respecting our World, Respecting One Another, Loving G-d, Loving Our Neighbor-Leviticus 19:19*, Coordinated by: The Liaison Office of the Ecumenical Patriarchate, Office of Interreligious and Intercultural Affairs and The International Jewish Committee on Interreligious Consultationc, Thessaloniki, Greece, June 4-6, 2013.
- *ALPHA Orthodox Conference*, Sofia, Bulgaria, 18-21 November 2010.
- Цркве, верске заједнице и цивилно друштво, за унапређење људских права и демократије у Србији, Врњачка Бања, 25-28. Март, 2009. године.
- *Семинар о Хокаусту*, организован од стране Јеврејске заједнице Новог Сада и *Simon Wiesenthal Center* из Израела, 20-22 Јануар, 2009. године, Нови Сад.
- Balkan Orthodox Youth Organization Seminar - *Secularization of the Religious Education in the Public School System – PROBLEMS with the New Curriculum and Syllabuses*, 19-23 May 2008, Pomorie, Bulgaria.
- International Seminar – *Modern Pedagogical Methodology and Religious Education*, Archdiocese of Belgrade and Sremski Karlovci, Belgrade, Republic of Serbia, 23 February, 2008.
- Учествовао у *Међуверском дијалогу верских школа града Њу Јорка* 2005-2007, Њју Јорк, САД.
- WCC Scholars Gathering 2007, Western Theological Seminary, Holland, MI, USA.
- WCC Scholars Gathering 2006, Lexington Theological Seminary, Lexington, KY, USA.
- Повеља *Боривоје Дробњаковић*, за најбољи дипломски рад „*Савремене промене у Култури кибуца*“, одбрањен на Филозофском факултету у Београду школске 1999/2000 године.
- Волонтерско – истраживачки рад у Кибуцу Ревивим, Негев, Израел, 1994. године.

- **Стипендије:** DAAD (German Academic Exchange Service)

Аустријска банка

Фонд Светог Николаја Велимировића при Духовној академији св. Владимира,
Крествуд, Њу Јорк

Светски савез цркава (WCC Scholars Program)

БИБЛИОГРАФИЈА:

КЊИГЕ:

- *Лепра: болест, религија, метафора*, Београд: Службени гласник, 2013. (у штампани).
- *Света земља, Месија и Месијин магарац: јеврејски верски фундаментализам у држави Израел*, Крагујевац: Каленић, 2012.

НАУЧНЕ СТУДИЈЕ И ПУБЛИКАЦИЈЕ:

- „Слика Раја, васкрс мртвих и метафоре рајских уживања у Химнама о Рају св. Јефрема Сирина”, *Српска теологија данас*, 4 (2012). (у штампани).
 - „Губа, свети губавци и губави Месија: св. Григорије Назијански, св. Григорије Ниски, св. Василије Велики и св. Јероним о губи”, *Српска теологија данас*, 4 (2012). (у штампани).
 - „Религија старозаветних патријараха – могућности и границе реконструкције”, *Српска теологија данас*, 3 (2011): 25-37.
 - „Старојеврејски корен .א.ת.ו.ש - stn и питање старозаветног монотеизма”, *Богословље*, 1-2 (2010): 35-50.
 - „Читати Прву главу *Постања* са Св. Иринејем Лионским”, *Богословље LXVIII* 2 (2009): 74-86.
 - „Афраат и луди мудрац Јевреја”, *Отачник*, 2 (2009): 559-568.
 - „Евине кћери, раскалашни Јевреји и њихова појудна тела: Мизогинија и антијеврејска реторика у раној сиријској цркви”, *Родна перспектива у међурелигијском дијалогу у XXI веку*, ед. С. Савић и Р. Ј. Анић, Нови Сад: Футура публикације и Женске студије и истраживања (2008): 32-42.
 - „Живети са Писмом”, *Екуменски зборник* (ед. М. Парицки и Т. Лехотски), Нови Сад: Екуменска Хуманитарна Организација (2008): 93-101.
-

ПРЕВОДИ И КОМЕНТАРИ:

СА СИРИЈСКОГ ЈЕЗИКА:

- Св. Јефрем Сирин, *Химне о Рају*, Крагујевац: Каленић, 2013.
- Св. Јефрем Сирин, *Тумачење на Књигу Постања и Изласка*, Крагујевац: Каленић, 2013.
- Св. Јефрем Сирин, „Тумачење на књигу Изласка, I-IV глава”, *Каленић* 4 (2012): 2-7.
- Св. Јефрем Сирин, „Тумачење на књигу Постања, VI глава”, *Каленић* 2 (2012): 6-9.
- *Учење апостола Адаја*, двојезично издање сиријски-српски језик са уводом, Београд: Отачник, 2010.
- Афраат, „Приказ о вери”, *Отачник*, 2 (2009): 558-608.
- John 11-21, *Ancient Christian Commentary on Scripture*, Joel C. Elowsky (ed.), InterVarsity Press, IL, USA, 2007. Сарадник за сиријски језик.
- Psalms 51-150, *Ancient Christian Commentary on Scripture*, Quentin F. Wesselschmidt (ed.), InterVarsity Press, IL, USA, 2007. Сарадник за сиријски језик.
- Isaiah 40-66, *Ancient Christian Commentary on Scripture*, Thomas C. Oden (ed.) InterVarsity Press, IL, USA, 2007. Сарадник за сиријски језик.

СА СТАРОЈЕВРЕЈСКОГ ЈЕЗИКА:

- „Превод Књиге пророка Осије на српски језик у светлу дијалекатских особености тзв. северно-израелског библијског јеврејског језика”, Београд: *Отачник* 1-2 (2010): 282-298.
- „Књига о Јестири – Књига о Естер”, Београд: *Отачник* 1-2 (2011). (у штампи).

СА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА:

- Питер Браун, *Тело и друштво*: „Сенка Божијег Провиђења – Климент Александријски”, *Каленић* 1 (2012): 9-12.
-

ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ, МЕНТОРСКИ РАД:

- ISP advisor (English speaking students), Course: *Serbia, Bosnia, and Kosovo: Peace and Conflict Studies in the Balkans*, SIT Study Abroad, Fall 2012, Singidunum University, Belgrade.
 - *Јудаизам и грађанске слободе*, БОШ – Београдска отворена школа, Центар за верске студије, новембар 2009. године. Интернет презентација и предавање.
 - *Јудаизам и друге религије – Границе верског дијалога*, БОШ – Београдска отворена школа, Центар за верске студије, фебруар 2007. године. Интернет презентација и предавање.
-

ИНТЕЛЕКТУАЛНА БИОГРАФИЈА

Моје име је Небојша Тумара. Рођен сам 02. 04 1973. године у Новом Саду. Средњу школу сам завршио у Инђији, док је моје академско образовање везано за следеће институције: Филозофски факултет у Београду, Одсек за антропологију и етнологију, Јеврејски факултет у Јерусалиму, Академија Св. Владимира у Њу Јорку, Богословски факултет у Београду. Иако је иницијално моје интересовање за библијске студије започело у Србији, на моју досадашњу академску формацију, пре свега су утицале две институције: Јеврејски факултет у Јерусалиму и Академија св. Владимира у Њу Јорку.

За време студија ја на Јеврејском факултету у Јерусалиму, похађао сам курсеве код професора као што су: **Имануел Тов (Emanuel Tov)**: Увод у текстуални критицизам библијског текста, Септагинта и свици из јудејске пустиње; **Ави Хуровиц (Avi Hurvitz)**: Увод у библијски јеврејски; **Шалом Пол (Shalom M. Paul)**: Библијска литература у светлу литературе древног блиског истока, Књига пророка Осије; **Израел Кнол (Israel Knohl)**: Добро и зло у Библији и свицима са Мртвог мора, *Imitatio Dei* у Библији и постбиблијској литератури; **Гедалија Струмза (Guy Stroumsa)**: Хришћански мистицизам: Исток-Запад. Овде доносим и списак осталих курсева које сам положио, релевантних за студије Светог Писма Старог Завета: Приче Јаковљеве, Јеврејска средњовековна егзегеза, Библијски арамејски језик, Исаија 1-11, Рана егзегеза библијског текста, Арамејски библијски таргуми, Талмуд. Језик студија на Јеврејском факултету је био јеврејски, и по захтеву могу доставити детаљан списак курсева положених на Јеврејском факултету у Јерусалиму. Такође, током студирања на Јеврејском факултету, похађао сам Међурелигијски *Беит мидраш*, где сам током двогодишњег предавања одслушао курсеве: Светост човека из перспективе различитих верских традиција и Разговор са Богом: пророчанства, посланство, откривање будућности и мистика у различитим верским традицијама.

За време студија на Академије св. Владимира у Њу Јорку, похађао сам курсеве од којих посебно издвајам оне код професора **о. Џона Бера (John Behr)**: Нови Завет: Свето Писмо и његово тумачење, Патрологија: Св. Иринеј Лионски, Патрологија: Патристичка литература од 5-14 века, Патрологија: Појам традиције, и **проф. Едварда Матјуса (Edward G. Mathews, Jr.)**: Сиријски језик и литература. Такође, овде доносим и списак осталих курсева које сам положио, релевантних за студије Светог Писма Старог и Новог Завета, као и њихову егзегезу: Нови Завет: Јеванђеље по Јовану, Нови Завет: Јеванђеље по Матеју. Језик студија на Академији св. Владимира је био енглески. Такође, по захтеву могу доставити детаљан списак курсева положених на академији св. Владимира у Њу Јорку.

Моје академско интересовање фокусирано је пре свега на Свето Писмо Старог Завета, ранорабинску и ранохришћанску старозаветну егзегезу, текстуални кризичизам старозаветног текста, библијски јеврејски и сиријски језик, однос светог текста и модерне културе итд.

Од мојих досадашњих публикација, посебно издавајам студије: *Света земља, Месија и Месијин магарец: јеврејски верски фундаментализам у држави Израел*, Крагујевац: Каленић, 2012; *Лепра: болест, религија, метафора*, Београд: Службени гласник, 2013. (у штампи); Три студије у издању серије *Ancient Christian Commentary on Scripture*, при Дру Универзитету (Drew University), Медисон, Њју Џерси, САД, у чијој изради сам допринео као асистнт за сиријски језик: *John 11-21, Psalms 51-150, Isaiah 40-66*; Преводе са сиријског на српски језик: *Учење апостола Адаја*, двојезично издање сиријски-српски језик са уводом, Београд: Отачник, 2010, Св. Јефрем Сирин, *Химне о Рају*, Крагујевац: Каленић, 2013, Св. Јефрем Сирин, *Тумачење на Књигу Постања и Изласка*, Крагујевац: Каленић, 2013. Такође интензивно радим на преводу Светог Писма Старог Завета са масоретске текстуалне традиције на српски језик, и методологија превода и реконструкције текста коју заступам, може се видети у два превода која сам понудио академској јавности: *Превод Књиге пророка Осије на српски језик у светлу дијалекатских особености тзв. северно-израелског библијског јеврејског језика*, Београд: Отачник 1-2 (2010): 282-298, *Књига о Јестири – Књига о Естер*, Београд: Отачник 1-2 (2011), (у штампи).

**НАУЧНО-НАСТАВНОМ ВЕЋУ
ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
МИЈЕ КОВАЧЕВИЋА 11Б
БЕОГРАД**

Одлуком Наставно-научног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду од 24. октобра 2013. године, именовани смо у Комисију за припрему извештаја о пријављеној докторској дисертацији мр Небојше Тумаре: **АНТРОПОЛОШКЕ ПРЕТПОСТАВКЕ АСКЕТСКОГ ТУМАЧЕЊА СВЕТОГ ПИСМА У РАНОРАБИНСКОМ ЈУДАИЗМУ И РАНОСИРИЈСКОМ ХРИШЋАНАСТВУ**. Проучивши предмет имамо част и задовољство да Наставно-научном већу овог Факултета поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ:

Кратка биографија кандидата

Магистар Небојша Тумара, рођен је 02. априла 1973. године у Новом Саду. Основну и средњу школу, природно-математички смер, завршио је у Инђији. На Филозофском факултету Универзитета у Београду, на катедри за антропологију-етнологију, дипломирао је 2000 године са просечном оценом, 8, 79, са тезом: *Савремене промене у Култури кибуца*. Рад је награђен повељом *Боривоје Дробњаковић*, као најуспешнији рад катедре школске 1999/2000. године. Школске 2000/2001, уписује магистарске студије на Хибру универзитету у Јерусалиму, Израел, на катедри за Библијске студије. На трогодишњим постдипломским студијама је положио све програмом предвиђене испите. Тренутно ради на изради магистарског рада на тему *Текстуална традиција Књиге о Естер*. Кандидат је, 2005 године, уписао магистарске студије на Академији Светог Владимира, Крествуд, Њу Јорк, САД, на којима је након двогодишњег програма стекао диплому магистра теолошких наука. Магистрирао је 2007. године са темом: *Политика креирања идентитета у раној сиријској цркви на основу Афратових Приказа*, код ментора проф. др Џона Бера (John Behr). Од 2007-2010, ради као координатор за верски наставу Епархије сремске при владичанском двору у Сремским Карловцима. Од 2010 до данас, ради као професор верске наставе у Гимназији и ОШ Јован Поповић у Инђији. Објавио је више научно-теолошких радова и превода, од којих издвајамо:

Ауторска дела: *Лепра: болест, религија, метафора*, Београд: Службени гласник, 2013; *Света земља, Месија и Месијин магарац: јеврејски верски фундаментализам у држави Израел*, Крагујевац: Каленић, 2012;

Преводе са сиријског језика: Св. Јефрем Сирин, *Химне о Рају*, Крагујевац: Каленић, 2013; Св. Јефрем Сирин, *Тумачење на Књигу Постања и Изласка*, Крагујевац: Каленић, 2013; *Учење апостола Адаја*, двојезично издање сиријски-српски језик са уводом, Београд: Отачник, 2010; Као научни сарадник за сиријски језик учествовао је у изради публикација објављених на енглеском језику: John 11-21, *Ancient Christian Commentary on Scripture*, Joel C. Elowsky (ed.), InterVarsity Press, IL, USA, 2007; Psalms 51-150,

Ancient Christian Commentary on Scripture, Quentin F. Wesselschmidt (ed.), InterVarsity Press, IL, USA, 2007; Isaiah 40-66, *Ancient Christian Commentary on Scripture*, Thomas C. Oden (ed.) InterVarsity Press, IL, USA, 2007.

1. Предмет и циљ дисертације

Докторска дисертација маистра Небојше Тумаре, настоји да прикаже узајамну зависност која постоји између антропологије, егзегезе и аскетских пракси ранорабинског јудаизма и раносиријског хришћанства, упоредним читањем литерарног корпуса ранорабинског јудаизма, Афраатових *Приказа* и корпуса св. Јефрема Сирина, са посебним освртом на *Химне о Рају* и *Тумачење на Књигу Постања и Изласка*. Теза приложене дисертације односи се на проблем тела и телесности. Тело, као један од централних теолошких термина, било да се ради о телу Бога, телу Богочовека, телу човека/жене или телу Писма, показао се како проблематичан тако и конфликтан, како у ранорабинској верзији јудаизма тако и у раносиријском хришћанству. Тело представља локус на којем су се сусреле и око којег су се сукобиле различити културолошки и теолошки концепти, стварајући никад непревазиђену тензију у обе културе које дисертација разматра. За разлику од студија било јудаизма или хришћанства, које претпостављају или конструишу склад и хомогеност религијских идеја и система тамо где они не постоје, ова теза прихвата идеју постојања противречности у културолошким системима, где је религија један од његових најважнијих компоненти. За разлику од већине научних студија које праве паралеле између рабинског јудаизма и грчко-латинског хришћанства Римске империје, ова теза настоји да пажњу усмери на рабински јудаизам у његовој вавилонској варијанти и раносиријско хришћанство које се развијало у сенци Сасанидске империје. Овом тезом се превасходно настоји попунити празнина која постоји, како у српској патрологији у којој је сиријско хришћанство недовољно истражено, тако и у студијама ранохришћанске и ранорабинске егзегезе библијског текста, будући да се основно интересовање ове тезе односи на херменеутичке технике помоћу којих извори које анализирамо настоје да конформишу библијски наратив у циљу конструкције идентитета своје заједнице.

Афраат и св. Јефрем, припадали су прото сиријском аскетском покрету, тако да дисертација поставља тезу да антрополошка визија идеалног стања људског рода представља аксис целокупног корпуса ова два писца. Даље, поставља се теза да се управо аскетска пракса сиријског раног хришћанства развијала паралелно са аскетском праксом рабинског јудаизма. Теза настоји да докаже узајамну зависност која постоји између аскетске праксе апстиненције и праксе ритуализованог учења. У тези се даље постулира однос аскетских пракси и идеологије рода код која произилази из анализираних извора, уз настојање да се идентификује и дефинише *сопство* које би требало да се дисциплинује, дефинише и усмери аскетском праксом. Даље, тема докторске дисертације односи се на дијалог који је постојао између јеврејске и хришћанске заједнице сиријског говорног подручја у периоду четвртог века, односно у периоду Касне антике. То што ову тезу превасходно интересује је питање интертекстуалности сиријско-хришћанске и јеврејске егзегетске традиције. Управо на основу овог сусрета настоји се сагледати историја библијске егзегезе у свом формативном периоду. Сиријска хришћанска традиција представља ону са најдубљим јеврејским кореном. За разлику од ранијих студија које су се углавном базирале на једносмерној интеракцији која је постојала између ове две заједнице, по којој су

сиријски хришћани учили од рабина, у овој дисертацији, поставља се теза да је овај процес био двосмеран. Јеврејски мудраци су учили од својих хришћанских суседа, тако да је сагледавање и исправно разумевање егзегезе библијског текста могуће је једино у контексту сусрета између ове две егзегетске традиције. Овај сусрет се одвијао на нивоу полемике, паралелних места, игнорисања односно тишине, позајмица, реинтерпретације, разликовања супротстављених мишљења итд. Овај рад настоји да открије која су централна места ове полемике, са тезом да је Књига Постања служила као полазно штиво приликом настојања да се одговори на два централна питања претпостављене полемике: Питање сексуалности људског рода и питање идентитета истинског Израила.

2. Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању

Основне претпоставке од којих ће се полазити у раду су следеће: 1. Представници раносиријског хришћанства, Афраат и св. Јефрем, настојали су да изграде хришћански идентитет као идентитет изабраног народа и наследника древног Израила управо преко полемике са рабинским јудаизмом где је једна од централних тема полемике била везана за питање људске сексуалности тј. целибата и брачног стања односно телесности људског рода и питања обрезања. 2. Афраат и Афраатово дело, потребно је сагледати у светлу теологије амора Раве, чији ставови се налазе на страницама вавилонског Талмуда. Јеврејска заједница којој је припадао амора Рава, по свему судећи представљала је јеврејку заједницу Афраатове полемике. 3. Формативни период како хришћанства тако и рабинског јудаизма у географском подручју у којем се говорило сиријским језиком текао је много спорије и дуже него у другим језичким, културолошким и етничким срединама. Раздвајање између хришћанске и јеврејске заједнице код сиријских хришћана сезало је до у четврти век. 4. Слично представницима рабинског јудаизма, Афраат и св. Јефрем су настојали да пласирају облик ритуализованог учења, као својеврсни *Imitatio Dei*, које је представљало један од кључних фактора у стварању идентитета међу хришћанима сиријског говорног подручја у периоду Касне антике. 5. Акетске праксе, телесне технике и телесне трансформације било добровољне, било насилне, како у ранорабинском јудаизму, тако и код Афраата и Св. Јефрема, биле су усмене ка трансформацији сопства, које је за циљ имало *Imitatio Dei*. Обе стране полемике, развиле су неочекивано сличне стратегије усмерене ка трансформацији сопства.

3. Прелиминарни опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

I УВОДНА РАЗМАТРАЊА

МЕТОДОЛОШКЕ И ТЕОРЕТСКЕ ПОСТАВКЕ

1. Сопство, тело, телесност, пол и род
2. Тзв. *заокрет ка телу* у јеврејским студијама
3. Сиријске студије, студије о Афраату и св. Јефрему
4. Култура ритуализованог учења у сиријским изворима

5. Структура рада

ХРИШЋАНСКО И ЈЕВРЕЈСКО ПРИСУСТВО У МЕСОПОТАМИЈИ И ЈУЖНОМ ВАВИЛОНУ У ПЕРИОДУ КАСНЕ АНТИКЕ

II РАНОРАБИНСКИ ИЗВОРИ

а. ТЕЛО И ТЕЛЕСНОСТ

Тело Бога

גוף וצלם – *Икона и подобје*: Тело Бога и тело човека

Губитак и задобијање иконе и подобја

Размножавање и подобје

Жена као икона и подобје Бога

Евино тело: Рабини о телу жене

б. ВИДЕЋУ БОГА КРОЗ ТЕЛО СВОЈЕ (ЈОВ 19. 26): ОБРЕЗАЊЕ, МАРТИРИЈА, БИГИВИЋЕЊЕ И ХЕРМЕНЕУТИКА У РАБИНСКОМ ЈУДАИЗМУ

Обрезање

Апотропејска моћ обрезања

Обрезање и Богојављање

Обрезање, саможртвовање и маририја

Тора

Тора као огањ са неба

Тело Торе као тело жене

в. ДВЕ АСКЕТСКЕ ПРАКСЕ ЈУДАИЗМА – АПСТИНЕНЦИЈА И РИТУАЛИЗОВАНО УЧЕЊЕ

פרישות וקדושה - Апстиненција и светост

תלמוד תורה - Теологија учења

ТЕЛО ПИСМА И ТЕЛО БОЖЈЕ: СТВАРАЊА МИДРАША

III АФРААТ - ГЛАС СИРИЈСКОГ ХРИШЋАНСТВА САСАНИДСКЕ ИМПЕРИЈЕ

ПРЕТПОСТАВЉЕНА ЈЕВРЕЈСКА ЗАЈЕДНИЦА АФРААТОВЕ ПОЛЕМИКЕ

Амора Рава и дискурс о сексу у Вавилонском Талмуду

Амора Рава и *мин*

а. ТЕЛО И ТЕЛЕСНОСТ

АФРААТ И ИЗРАИЛ ПО ТЕЛУ

Страдање за веру
Одистински народ Божији – Наследници Јакова и Исава
Народ који је од народа – Одбацивање старог Израила
Искупљење

АФРААТ И ЗАКОН

О обрезању
О Пасхи
О Шабату
О ритуалном начину исхране

АФРААТ О ЖЕНАМА

Евине кћери
Дјева Марија
Праведне жене и грешни мушкарци

РАСКАЛАШНИ ЈЕВРЕЈИ И ЊИХОВА ПОЖУДНА ТЕЛА

ⲙⲁⲩⲁⲛⲁ – СВЕТОСТ ПО АФРААТУ

ⲙⲁⲩⲁⲛⲁ – *ЈЕХИДАЈА*: ИДЕАЛАН ЖИВОТ ПО АФРААТУ

АФРААТ О ТЕЛУ ХРИСТОВОМ

б. БОЛЕСНО И ЗДРАВО ТУМАЧЊЕ СВЕТОГ ПИСМА

в. УЧЕЊЕ КАО АСКЕТСКА ПРАКСА КОД АФРААТА

IV СВ. ЈЕФРЕМ СИРИН – ГЛАС СИРИЈСКЕ ОРТОДОКСИЈЕ

Од Нисибиса до Едесе – Живот св. Јефрема
Егзегетска дела св. Јефрема

а. СВЕТИ ЈЕФРЕМ О СВЕТОМ ПИСМУ

Тело речи и Тело Господње – Св. Јефрем о Откровењу Божијем
О буквалном и духовном значењу Писма
Око тела и огледало Писма
Тајна Христа, Тајна Цркве и Тајна Крста
Св. Јефрем о Закону Божјем

б. ТЕЛО И ТЕЛЕСНОСТ:

КОНСТРУКЦИЈА ЛИКА ЖЕНА

Лотове кћери
Тамара снаха Јудина
Сефора жена Мојсијева
Свете блуднице

Тамара
Рава
Рута Моавка

Глас Дјеве Марије – св. Јефрем о светом блудничењу

ДЈЕВА МАРИЈА И ЈЕХИДАЈЕ – ИДЕАЛНО СТАЊЕ ЉУДСКОГ РОДА

ТЕЛО И ОСЕТИ ТЕЛА У ПРОЦЕСУ БОГОПОЗНАЊА

Од примодијалног до есхатолошког Раја

Слика Раја и рајско стање првих људи
Голотиња рајског врта и голотиња престопа
Губа
Облачење
Излечење
Еликсир Живота
Обожење
Есхатолошки рај и васкрсење мртвих
Метафоре светлости, блаженства и уживања чула

в. СВЕТИ ЈЕФРЕМ О СВЕТОМ УЧЕЊУ

V ЗАКЉУЧАК

4. Методе које ће се примењивати у истраживању

Основно методолошко усмерење предложене дисертације јесте *историјско-критичко* или *историјско-филолошко* истраживање. Приликом анализе раног рабинског корпуса, односно егзегетских списа класичног јудаизма који су настали у периоду од 3-7. века, ова теза ће настојати да се осврне на методолошки проблем коришћења ових списа као извора за проучавање односа рабинског јудаизма и раног хришћанства, односно римског и друштва Персије сасанидског периода. 1. У односу на питања која се односе на еволуцију текста рабинског корпуса који се разматра, користиће се следећи нетодолошки кораци својствени историјско-филолошкој анализи: а) *метода текстуалног критицизма*, б) *метода литерарног критицизма*, в) *метода редакционо-историјског критицизма*. 2. Након дефинисања тзв. вавилонског слоја рабинских извора, користитиће се следеће методе истоијског критицизма, како би открили свет који се налази иза текста: а) *критика извора*, б) *критика облика*, в) *критика редакције*.

Даље, методе историјског критицизма примениће се на литерарни корпус Афраата и св. Јефрема, будући да код ових писаца еволуција текста који се разматра не представља методолошки проблем. Методама историјског критицизма теза ће настојати да постави дело св. Јефрема и Афраата у односу на литературу сачувану на сиријском језику која им је претходила, те да укаже на изворе који се рефлектују у делу ова два писца. Критиком облика, теза ће настојати да утврди пре свега литерарне жанрове које писци фаворизују да би потом одредила њихов тзв. *Sitz im Leben*. На крају, оно што је у тези дефинисано као вавилонизација ранијих (нерабинских) извора, поставиће се наспрам сиријанизације (хришћанских) извора.

5. Очекивани резултати и научни допринос

Очекује се да овај рад потврди тезу о постојању међузависности између антрополошких претпоставки, егзегетског принципа и аскетских пракси, односно између праксе сексулане апстиненције и праксе ритуализованог учења. Даље, очекује се да се потврди теза да је овај модел, који је евидентан у ранорабинском јудаизму, покаже као онај који је пројектован и на писце раносиријског хришћанства, управо због семитског миљеа раносиријске Цркве, и израженог јеврејског елемента у њему. У српској теолошкој мисли, дела св. Јефрема и Афраата, сиријска патрологија, сиријски језик, као и ранорабински корпус, области су које су у великој мери занемарене, тако да ће ова дисертација, базирана на преводу са сиријског језика кључних егзегетских дела св. Јефрема и Афраата, даље имати за циљ да попуни празнину која постоји у области патрологије, ранохришћанске егзегезе текста Старог Завета и области семитских студија.

6. Прелиминарни списак литературе која ће се користити

ИЗВОРИ:

Св. Јефрем:

Amar, Joseph P. "A Metrical Homily on Holy Mar Ephraem by Mar Jacob of Sarug Critical Edition of the Syriac Text, Translation and Introduction," *PO* 47. 1. 209, Tuhout: Brepols, 1995.

Beck, E. (ed. and tr.). *Des heiligen Ephraem des Syrers Carmina Nisibena* I-II CSCO 218/219; 240/241= SS 92/93; 102/103, Louvain, 1957.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen contra Haereses*, 2 vols. CSCO 169/70 = SS 76/7, Louvain, 1957.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Paradiso und Contra Julianum*, 2 vols. CSCO 174/5= SS 78/9, Louvain, 1957.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Ecclesia*, 2 vols. CSCO 198/199 = SS 84/85, Louvain, 1960.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Fide*, 2 vols. CSCO 154/5 = SS 73/4, Louvain, 1955.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Ieiunio*, 2 vols. CSCO 246/7 = SS 106/7, Louvain, 1964.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Nativitate*, 2 vols. CSCO 186/7 = SS 82/3, Louvain, 1959.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Virginitate*, 2 vols. CSCO 223/4 = SS 94/5, Louvain, 1962.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Paschahymnen (De Azymis, De Crucifixione, De Resurrectione)*, 2 vols. CSCO 248/9 = SS 108/9, Louvain, 1964.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Paschahymnen (De Azymis, De Crucifixione, De Resurrectione)*, 2 vols. CSCO 248/249 = SS 108/109, Louvain, 1964.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Sermones III*, 2 vols. CSCO 320/1 = SS 138/9, Louvain, 1972.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Sermones I*, 2 vols. CSCO 305/6 = SS 130/1, Louvain, 1970.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Sermones de Fide*, 2 vols. CSCO 212/3 = SS 88/9, Louvain, 1955.

Idem. *Des heiligen Ephraem des Syrers Sermo de Domino Nostro*, 2 vols. CSCO 270/271 = SS 116/117, Louvain, 1966.

Idem. *Ephraems Hymnen über das Paradies*, Studia Anselmiana 26, Rome, 1951.

Idem. *Ephräms des Syrers Psychologie und Erkenntnislehre*. CSCO. Subsidia 58, Louvain, 1980.

Ephrem the Syrian. *Selected Prose Works: Commentary on Genesis; Commentary on Exodus; Homily on Our Lord; Letter to Publius*, Edward G. Mathews, Jr., and Joseph P. Amar, (trs.), Kathleen E. McVey (ed.), The Fathers of the Church Volume 91, Washington, DC: Catholic University of America Press, 1994.

Leloir, Louis (ed.). Saint Éphrem, *Commentaire de l'Évangile Concordant Texte Syriaque (Manuscrit Chester Beatty 709) Folios Additionnels*, Chester Beatty Monographs, no. 8. Leuven - Paris: Peeters Press, 1990.

St. Ephraim's Prose Refutations of Mani, Marcion, and Bardaisan. Mitchell, C. W. (completed by A. A. Bevan and F. C. Burkitt), London: Williams and Norgate, 1912, 1921 (2 vols.).

Renoux, Charles. Éphrem de Nisibe, Mēm̄rē sur Nicomédie, *Patrologia Orientalis* 37, 2-3. Turnhout: Brepols, 1975.

Saint Ephrem's Commentary on Tatian's Diatesarion. An English Translation of *Chester Beatty Syriac MS 709* with Introduction and Notes, by Carmel McCarthy, Published by Oxford University Press on Behalf of the University of Manchester, 1993.

Tonneau, R. M. *Sancti Ephraem Syri in Genesim et in Exodum*, CSCO 152/153 = SS 71/72, Louvain, 1955.

Јефрем Сирин, св. *Тумачење на Књигу Постања и Књигу Изласка*, (превод са сиријског изворника са тумачењем Небојша Тумара), Крагујевац: Каленић 2013.

Idem. *Химне о Рају*, (са сиријског изворника превео мр Небојша Тумара), Крагујевац: Каленић 2013.

Афраат:

Aphraatis Spientis Persae Demonstrationes I-XXII. Edited and translated into Latin by J. Parisot in *Patrologia Syriaca* 1.1, Paris, 1894; *Aphraatis Spientis Persae Demonstrationes* XXIII. Edited and translated into Latin by J. Parisot in *Patrologia Syriaca* 1.2, Paris (1894): 1-489.

Афраат. *О Вери*, (превео са сиријског језика Небојша Тумара), *Отачник* 3. 2 (2009): 568-603.

Сиријски:

The Book of Steps: The Syriac Liber Graduum. Kitchen, R. A. and M. F. G. Parmentier (trs.), Kalamazoo MI: Cistercian, 2004.

Syrian Anatomy, Pathology and Therapeutics or "The Book of Medicines" I-II, Wallis, Budge E. A. (ed.), London: Oxford University Press, 1913.

Учење Апостола Адаја, двојезично издање сиријски-српски језик са уводом, (превео са сиријског језика Небојша Тумара), Београд: Отачник, 2010.

Хришћански:

Irenaeus of Lyon. *On the Apostolic Preaching*, John, Behr (tr.), Creswood: SVS Press, 1997.

Idem. *Adversus Haereses*, Roberts-Donaldson (tr.), <http://www.ccel.org/ccel/schaff/anf01.ix.vi.xxii.html>

Tertullian. *An Answer to the Jews*, I, *Fathers of the Church*, Rev. S. Thelwall (tr.), <http://www.newadvent.org/fathers/0308.htm>

Theodoret of Cyrrihus. *A History of the Monks of Syria*, R. M. Price (tr.), Cistercian Studies 88, Kalamazoo, MI: Cistercian, 1985.

Theophilus of Antioch. *Ad Autolycum*, Robert M. Grant (text and tr.), Oxford: At the Clarendon Press, 1970.

The Gospel of Philip. The Nag Hamadi Library in English, James M. Robinson (ed.), *San Francisco*, CA: HarperCollins (1990): 139-161.

The Gospel of Thomas. The Nag Hamadi Library in English, James M. Robinson (ed.), San Francisco, CA: HarperCollins (1990): 124-139.

Јеврејски и ранорабински:

Genesis Rabbah I, II, III. Jacob Neusner (tr.), Atlanta, Georgia: Scholars Press, 1985.

Leviticus Rabbah, Synoptical edition. Bar Ilan University.
<http://www.biu.ac.il/JS/midrash/VR/outfiles/OUT27-05.htm>

The Legends of the Jews, Ginzberg, Louis (ed.), vol. I-IV, http://philologos.org/__eb-lotj/

Midrash Tanhuma. S. Buber (ed.), *Midrash Tanhuma Ha-Kadum Ve-Ha-Yashan*, Vilna, 1885, repr. Jerusalem, 1964; *Midrash Tanhuma*, 3 vols. John Townsend (tr.), Hoboken, NY: Ktav, 1898-1997. <http://www.tsel.org/torah/tanhuma/index.html>

Midrash Song of the Songs Rabbha. Maurice Simon (tr.), London: Socino Midrash, 1939.

The Midrash on Psalms. William G. Braude (tr.), vol. 1-2, Yale University Press, 1959.

Pirkê de Rabbi Eliezer. The Chapters of Rabbi Eliezer the Great According to the Text of the Manuscript Belonging to Abraham Ephstein of Vienna, Friedlander, G. (tr.), New York: Hermon Press, 1965.

Avot de-Rabbi Nathan - <http://www.daat.ac.il/daat/mahshevt/avot/tohen-2.htm>

Вавилонски Талмуд - <http://cal1.cn.huc.edu/>; <http://www.come-and-hear.com/talmud/>;
<http://halakhah.com/>; <http://www.mechon-mamre.org/b/l/10.htm>

Јерусалимски Талмуд - <http://cal1.cn.huc.edu/>

Таргумим - <http://cal1.cn.huc.edu/>; <http://www.targum.info/pj/psjon.htm>

Књиге Макавејске. Епископ Атанасије Јефтић (прев.), Врњачка Бања: Јасен, 2002.

Остали извори:

Марцелин, Амијан. *Историја, предговор, превод и коментари Милена Милин*, Београд: Просвета, 1998.

The Comprehensive Aramaic Lexicon Project - <http://cal1.cn.huc.edu/>

Searchable Greek Inscriptions, Cornell University, Ohio State University Project History - <http://epigraphy.packhum.org/>

Shkand-gumanig Vizar (Doubt-dispelling exposition) - <http://www.avesta.org/mp/shkand.html>

СЕКУНДАРНА ЛИТЕРАТУРА:

- Aaron, David H. "Shedding Light on God's Body in Rabbinic Midrashim: Reflections on the Theory of a Luminous," *HTR* 90. 3 (1997): 299-314.
- Aberbach, A. and L. Smolar. "Aaron, Jeroboam and the Golden Calves," *JBL* 86 (1967): 129-40.
- AbouZayd, Shafiq. "The Prohibition and the Use of Alcohol in the Syrian Ascetic Tradition and Its Biblical and Spiritual Origins", *ARAM* 17 (2005): 135-156.
- Alexander, P.S. "The Rabbinic Lists of Forbidden Targummim," *JJS* 27.2 (1976) 177-191.
- Aline Rouselle. *Porneia: On Desire: The Body in Antiquity*, Felicia Pheasant (tr.), New York: Blackwell, 1988.
- Altmann, Alexander. "The Gnostic Background of the Rabbinic Adam Legends," *JQR* 35 (1944/45): 371-91.
- Idem. "A Note on the Rabbinic Doctrine of Creation," *JJS* 7 (1956): 195-206.
- Amar, J. P. *The Syriac Vita Tradition of Ephrem the Syrian*, PhD Diss. at the Catholic University of America, Washington, DC, 1988.
- Anderson, Gary. "Celibacy or Consummation in the Garden? Reflections on Early Jewish and Christian Interpretations of the Garden of Eden," *HTR* 82. 2 (1989): 121-48.
- Idem. "The Penitence Narrative in the *Life of Adam and Eve*," *HUCA* 63 (1992): 1-38.
- Idem. "The Exaltation of Adam and the Fall of Satan," *JJTP* 6 (1997): 105-134.
- Idem. "The Fall of Satan in the Thought of St. Ephrem and John Milton," *Hugoye* 3. 1 (2000): 3-27.
- Anderson, Gary and M. Stone. *A Synopsis of the Books of Adam and Eve*, Atlanta: Scholars Press, 1999.
- Baarda, Tjitze. *The Gospel Quotations of Aphrahat the Persian Sage*, Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 1975.
- Baer, Yitzhak F. *Yisra 'el ba- 'Amim*, Jerusalem: Mosad Byalik, 1955. (на јеврејском језику).
- Baker, Aelred. "Fasting to the World," *JBL* 84 (1965): 291-95.
- Idem. "The Significance of the New Testament Text of the Syriac Liber Graduum," *SE* 5 (1968): 171-75.
- Idem. "Early Syriac Asceticism," *DR* 88 (1970): 393-409.
- Baker-Brian, Nicholas J. *Manichaeism, An Ancient Faith Rediscovered*, T&T Clark International 2011.
- Barr, James. "Theophany and Anthropomorphism in the Old Testament," *Supplements to VT* 7 (1960): 31-38.

- Bart, Rolan. *Zadovoljstvo u tekstu*, (sa francuskog preveo Jovica Aćin), Gradina 1975.
- Barth, Frederic. *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Cultural Difference*, Bergen: Universitets Forlaget, 1969.
- Baskin, Judith Reesa. *Midrashic Women: Formations of the Feminine in Rabbinic Literature*, Hanover, NH: University Press of New England, 2002.
- Batler, Džudit. *Nevolja s rodnom*, A. Zaharijević (prev.), Loznica: KARPOS, 2010.
- Bauckham, Richard. "The Throne of God and the Worship of Jesus," in *The Jewish Roots of Christological Monotheism: Papers from the St. Andrews Conference on the Historical Origins of the Worship of Jesus* (C. Newman, J. Davila, and G. Lewis eds.), Leiden: E. J. Brill (1999): 43-69.
- Becker, Adam H. *Fear of God and the Beginning of Wisdom. The School of Nisibis and the Development of Scholastic Culture in Late Antique Mesopotamia*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006.
- Bewer, Julius A. "A Collation of the Gospel Text of Aphraates with That of the Sinaitic, Curetonian, and Peshitta Text", *AJSLL* 16. 2 (1900): 110-123.
- Idem. *God Crucified: Monotheism and Christology in the New Testament*, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998.
- BeDuhn, Jason David. "Manichaean Asceticism," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions, Richard Valantasis (ed.), New Jersey: Princeton University Press (2000):122-133.
- Idem. "Manichaean Ritual," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions (Richard Valantasis, ed.) New Jersey: Princeton University Press (2000):316-322.
- Idem. "Manichean Hymnody," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions, Richard Valantasis (ed.), New Jersey: Princeton University Press (2000):364-369.
- Idem. *The Manichaean Body in Discipline and Ritual*, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2000.
- Beggiani, Msgr. Seely J. *Early Syriac Theology: With Special Reference to the Maronite Tradition*, Lanham, Maryland: University Press of America, 1983.
- Bell, Gertrude. *The Churches and Monasteries of the Tur 'Abdin*, London: The Pindar Press, 1982.
- Biale, David. *Eros and the Jews: From Biblical Israel to Contemporary America*, Berkeley, CA: University of California Press, 1992.
- Idem. *Blood and Belief, the Circulation of a Symbol between Jews and Christians*, Berkly, CA: University of California Press, 2007.
- Biale, Rachel. *Women and Jewish Law*, New York: Schocken Books, 1984.
- Bori, P.C. *The Golden Calf and the Origins of the anti-Jewish Controversy*, D. Ward (trs.), *SFSHJ* 16, Atlanta: Scholars Press, 1990.

Botha, Phil J. "The Poetic Face of Rhetoric: Ephrem's Polemics against the Jews and Heretics in Contra haereses XXV," *Acta Patristica et Byzantina* 2 (1991): 16-36.

Idem. "Ephrem the Syrian's treatment of Tamar in comparison to that in Jewish sources," *APB* 6 (1995): 15-26.

Idem. "The Textual Strategy of Ephrem the Syrian's Hymn Contra Haereses I," *APB* 15 (2004): 57-75.

Boustani, Ra'anan S. *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism*, Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.

Boyarin, Daniel and Jonathan Boyarin, "Toward a Dialogue with Edward Said," *CI* 15. 3 (1989): 626-633.

Boyarin, Daniel. "The Eye in the Torah: Ocular Desire in Midrashic Hermeneutic," *CI* 16. 3 (1990): 532-550.

Idem. *Intertextuality and the Reading of Midrash*, Bloomington: Indiana University Press, 1990.

Idem. "Literary Fat Bodies: On the Historical Origins of the Grotesque Body," *JHS* 1. 4 (1991): 551-584.

Idem. "This We Know to Be the Carnal Israel: Circumcision and the Erotic Life of God and Israel," *CI* 18. 3 (1992): 474-505.

Idem. *Carnal Israel: Reading Sex in Talmudic Culture*, Berkeley: University of California Press, 1993.

Idem. *A Radical Jew, Paul and the Politics of Identity*, Berkeley: University of California Press, 1994.

Idem. *Unheroic Conduct: The Rise of Heterosexuality and the Invention of the Jewish Man (Contraversions: Critical Studies in Jewish Literature, Culture, and Society)*, Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1997.

Idem. "Gender," in Mark C. Taylor (ed.), *Critical Terms for Religious Studies*, The University of Chicago Press (1998): 117-136.

Idem. *Dying for God: Martyrdom and the Making of Christianity and Judaism*, Stanford, CA: Stanford University Press, 1999.

Idem. "The Gospel of the Memra: Jewish Binitarianism and the Prologue to John," *HTR* 94. 3 (2001): 243-284.

Idem. *Sparks of the Logos: Essays in Rabbinic Hermeneutics*, E. J. Brill, Leiden, 2003.

Idem. "Two Powers in Heaven; or, The Making of a Heresy," in *The Idea of Biblical Interpretation: Essays in Honor of James L. Kugel*, Leiden: Brill (2003): 331-370.

Idem. *Border Lines: The Partition of Judeo-Christianity*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004.

- Idem. *Socrates and the Fat Rabbis*, University of Chicago Press, 2009.
- Idem. *The Jewish Gospels: The Story of the Jewish Christ*, The New Press, 2012.
- Boyce, Mary and Frantz Grenet (with a contribution by Roger Beck). *A History of Zoroastrianism*, vol. 3: *Zoroastrianism under Macedonian and Roman Rule*, Leiden: Brill, 1991.
- Boyce, Mary. *Zoroastrianism: Its Antiquity and Constant Vigour*, Costa Mesa, California: Mazda Publishers, 1992.
- Bradshaw, Aitken Ellene. "The Cologne Mani Codex," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions, Richard Valantasis (ed.) New Jersey: Princeton University Press (2000): 161-177.
- Brakke, David, Michael L. Satlow, and Steven Weitzman (eds.). *Religion and the Self in Antiquity*, Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 2005.
- Brichto, H.C. "The Worship of the Golden Calf: A Literary Analysis of a Fable on Idolatry," *HUCA* 54 (1983): 1-44.
- Brock, Sebastian. "Early Syrian Asceticism," *Numen* 20. 1 (1973): 1-19.
- Idem. "St. Ephrem on Christ as Light in Mary and the Jordan," *Eastern Churches Review* 7 (1975): 137-44.
- Idem. "A Martyr at the Sassanian Court under Vahran II: Candida," *AB* 96 (1978): 167-181.
- Idem. "Jewish Traditions in Syriac Sources," *JJS* 30 (1979): 212-32.
- Idem. "Mary and the Eucharist: an oriental perspective," *Sobornost/Eastern Churches Review* 1. 2 (1979): 50-59.
- Idem. "Christians in the Sassanid Empire: A Case of Divided Loyalties," *SCH* 18 (1982): 1-19.
- Idem. "Clothing Metaphors as a means of theological expression in Syriac tradition," *Typus, Symbol, Allegorie bei den östlichen Vätern und ihren Parallelen im Mittelalter*, Margot Schmidt (ed.), Eichstätter Beiträge IV, Regensburg: Verlag Friedrich Pustet (1982): 11-38
- Idem. "From Antagonism to Assimilation: Syriac attitudes to Greek learning," in N. Garsoian, T. Mathews and R. Thomson (eds.), *Syria and Armenia in the Formative Period*, Washington DC (1982): 17-34.
- Idem. "The Harp of the Spirit," *SSS* 4 (1983): 80 – 82.
- Idem. "The Sinful Woman and Satan: Two Syriac Dialogue Poems," *OC* 72 (1988): 21-62.
- Idem. "Syrian Christianity," in Joseph R. Strayer (ed.), *Dictionary of the Middle Ages*, New York: Charles Scribner's Sons (1988): 562-566.
- Idem. "The Sinful Woman and Satan: Two Syriac Dialogue Poems," *OC* 72 (1988): 21-62.

- Idem. "The Holy Spirit as Feminine in Early Syriac Literature," in J. Martin Soskice (ed.), *After Eve: Women, Theology and the Christian Tradition*, London, Collins (1990): 73-88.
- Idem. *St. Ephrem the Syrian. Hymns on Paradise*, Crestwood, NY: St. Vladimir's Seminary Press, 1990.
- Idem. *The Luminous Eye: The Spiritual World Vision of Saint Ephrem the Syrian*, Kalamazoo, Michigan: Cistercian Publications, 1992.
- Idem. "Eusebius and Syriac Christianity," in Harold W. Attridge and Gohei Hata (eds.), *Eusebius, Christianity, and Judaism*, SPB 42, Leiden (1992): 212-234
- Idem. "Greek and Syriac in Late Antique Syria" in A.K. Bowman and G. Woolf (eds.), *Literacy and Power in the Ancient World*, Cambridge (1994): 149-60.
- Idem. "Bride of Light: Hymns on Mary from the Syriac Churches," *Moran Etho* 6, Kottayam: St Ephrem Ecumenical Research Institute, 1994.
- Idem. "A Palestinian Targum Feature in Syriac," *JJS* 46 (1995): 271-82.
- Idem. *A Brief Outline of Syriac Literature*, India: ST. Ephrem Ecumenical Research Institute, 1997.
- Idem. "St. Ephrem in the Eyes of Later Syriac Liturgical Tradition," *Hugoye* 2.1 (1999): 1-18.
- Idem. "The Robe of Glory: A Biblical Image in the Syriac Tradition," *The Way* 39. 3 (1999): 247-259.
- Idem. *Spirituality in the Syriac Tradition*, Bakerhill, Kotayam: St. Ephrem Ecumenical Research Institute, 2005.
- Idem. *The Bible in the Syriac Tradition: English Version*, Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2006.
- Idem. *An Introduction to the Syriac Studies*, Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2006.
- Brosius, Maria. *The Persians: An Introduction*, London: Routledge, 2006.
- Brown, Peter. *The Body and Society: Men, Women and Sexual Renunciation in Early Church*, NY: Columbia University Press, 1988.
- Bruns, Peter. *Das Christusbild Aphrahats des Persischen Weisen*, Hereditas: Studien zur Alten Kirchengeschichte 4. Bonn: Borengässer, 1990.
- Bundy, David. "Jacob of Nisibis as a Model for the Episcopacy," *Le Musèon* 104 (1991): 235-249.
- Idem. "The Life of Abercius: Its Significance for Early Syriac Christianity," in Everett Ferguson (ed.), *Doctrinal Diversity Varieties of Early Christianity*, New York & London: Garland Publishing, Inc. (1999): 243-256.

Idem. "Vision for the City, Nisibis in Ephrem's Hymns on Nicomedia," *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton Readings in Religions, Richard Valantasis (ed.), New Jersey: Princeton University Press (2000):189-206.

Idem. "Bishop Vologese and the Persian Siege of Nisibis in 359 C.E.: A Study in Ephrem's Memre on Nicomedia," *Encounter* 63.1-2 (2002): 55-64.

Burkitt, F. C. *Early Eastern Christianity outside the Roman Empire* (repr. 1899), Gorgias Press, 2002.

Bužinska, Ana i Mihal Pavel Markovski, *Književne teorije XX veka*, Beograd: Službeni glasnik, 2009.

Bynum, Caroline Walker. *Fragmentation and Redemption: Essays on Gender and the Human Body in Medieval Religion*, New York, NY: Zone Books, 1991.

Idem. *The Resurrection of the body in Western Christianity, 200-1336*, Columbia University Press, 1995.

Caner, Daniel. *Wandering, Begging Monks: Spiritual Authority and the Promotion of Monasticism in Late Antiquity*, Berkeley: University of California, 2002.

Casey, Robert Pierce. "The Text of the Anti-Manichaeon Writings of Titus of Bostra and Serapion of Thmuis," *HTR* 21. 1 (1928): 97-111.

Casteli, Elizabeth A. "Virginity and Its Meaning for Women's Sexuality in Early Christianity," *JFSR* 2 (1986): 61-88.

Idem. "I Will Make Mary Male: Pieties of Body and Gender Transformation of Christian Women in Late Antiquity," in *Body Guards: The Cultural Politics of Ambiguity*, Julia Epstein and Kristina Straub (eds.), New York: Routledge (1991): 29-49.

Idem. *Vision and Voyeurism: Holy Women and the Politics of Sight in Early Christianity*, vol. 2, *Protocol of the Colloquy of the Centre for Hermeneutical Studies*, New Sries, Christopher Ocker (ed.), Berkley, CA: Center for Hermeneutical Studies, 1995.

Childs, B.S. *The Book of Exodus: A Critical, Theological Commentary*, Louisville, KY: Westminster Press, 1974.

Childers, Jeff W. "Virtuous Reading: Aphrahat's Approach to Scripture", in *Malphono w-Rabo d-Malphone: Studies in Honor of Sebastian P. Brock*, George Anton Kiraz (ed.), Gorgias Eastern Christian Studies 3, Piscataway, NJ: Gorgias Press (2008): 43-70.

Idem. "Disciple of Scripture: Character and Exegesis in Aphrahat", in *Exegesis and Hermeneutics in the Churches of the East: Select Papers from the SBL Meeting in San Diego, 2007*, Vahan Hovhannessian (ed.), New York: Peter Lang, (2009): 23-32.

Clark, Elisabeth A. "Foucault, The Fathers and Sex," *JAAR* 56. 4 (1988): 614-641.

Idem. "Sex, Shame and Rhetoric: En-gendering Early Christian Ethics," *JAAR* 59. 2 (1991): 221-245.

- Idem. *Reading Renunciation: Asceticism and Scripture in Early Christianity*, Princeton: Princeton University Press, 1999.
- Coakley, Sarah (ed.). *Religion and the Body*, Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1997.
- Cohen, Shaye J. D. "Crossing the Boundary and Becoming Jew," *HTR* 82. 1 (1989): 13-33.
- Idem. *The Beginnings of Jewishness: Boundaries, Varieties, Uncertainties*, Berkeley: University of California Press, 2001.
- Idem. *Why Aren't Jewish Women Circumcised?: Gender and Covenant in Judaism*, Berkeley: University of California Press, 2005.
- Cohen Stuart and H. Geert. *The Struggle in Man between Good and Evil: An Inquiry into the Origin of the Rabbinic Concept of Yeser Hara*, Kampen: Kok, 1984.
- Collins, John Joseph. *The Scepter and the Star: The Messiahs of the Dead Sea Scrolls and Other Ancient Literature*, New York, Bantam Doubleday Dell Publishing Group, 1995.
- Connolly, Richard Hugh. "Aphraates and Monasticism", *JTS OS* 6 [24] (1905): 522-539.
- Cowper, Harris B. (ed.). *The Journal of Sacred Literature and Biblical Record*, Vol 2., London: Williams and Norate (1863): 82-87.
- Crenshaw, James L. *Education in Ancient Israel: Across the Deadening Silence*, New York: Doubleday, 1998.
- Dale B. Martin and Patricia Cox Miller. *The Cultural Turn in Late Antiquity: Gender, Asceticism, and Historiography*, Durham, London: Duke University Press, 2005.
- DelCogliano, Mark. "Aphrahat on the Modes of Christ's Indwelling", *OCP* 74. 1 (2008): 181-193.
- de Jong, Albert. *Traditions of the Magi: Zoroastrianism in Greek and Latin Literature*, Leiden: Brill, 1997.
- de Jonge, M. and J. Tromp. *The Life of Adam and Eve and Related Literature*, Sheffield: Sheffield Academic Press, 1997.
- den Biesen, Kees. *Bibliography of Ephrem the Syrian*, Givè in Umbria, 2002.
- Idem. *Simple and Bold: Ephrem's Art of Symbolic Thought*, Piscataway, New Jersey: Gorgias Press, 2006.
- Diamond, Eliezer. *Holy Men and Hunger Artists: Fasting and Asceticism in Rabbinic Culture*, Oxford: Oxford University Press, 2004.
- Dirksen, P. B. *La Peshitta dell'Antico Testamento*, Brescia, 1993.
- Dodgeon, Michael H. and Samuel N. C. Lieu. *The Roman Eastern Frontier and the Persian Wars AD 226-363, A Documentary History*, London & New York: Routledge, 1991.

Draguet, René. "Syriac Language and Literature," *New Catholic Encyclopedia*, vol.13, The Catholic University of America (1967): 895-897.

Drijvers, Han. J. W. *Bardaisan of Edessa*, SSN 6, Assen: Van Gorcum, 1966.

Idem. *Cults and Beliefs at Edessa*, Leiden: E. J. Brill, 1980.

Idem. "Facts and Problems in Early Syriac-Speaking Christianity," *SC* 2. 3 (1982): 157-175.

Idem. "East of Antioch: Forces and Structures in the Development of Early Syriac Theology," in *East of Antioch Studies in Early Syriac Christianity*, London: Variorum Reprints (1984): 1-27.

Idem. "Jews and Christians at Edessa," *JJS* 36 (1985): 88-102.

Idem. "Rome and the Sasanid Empire: Confrontation and Coexistence," in *A Companion to Late Antiquity*, P. Rousseau (ed.), Blackwell Publishing Ltd. (2009): 441-454.

Duchesne-Guillemain, Jacques. "Zoroastrian Religion," in *Cambridge History of Iran*. 3(2), Cambridge: University of Cambridge Press (1983): 866-908.

Eilberg-Schwartz, Howard. *The Savage in Judaism: An Anthropology of Israelite Religion and Ancient Judaism*, Bloomington: Indiana University Press, 1990.

Idem. "People of the Body: The Problem of the Body for the People of the Book," *JHS* 2. 1 (1991): 1-24.

Idem (ed.). *People of the Body: Jews and Judaism from an Embodied Perspective*, Albany, N.Y.: Suny Press, 1992.

Idem. *God's Phallus and Other Problems for Men and Monotheism*, Boston: Beacon, 1994.

Idem. "Homoeroticism and the Father God: An Unthought in Freud's Moses and Monotheism." *AI* 51. 1 (1994): 127-159.

Idem. "The Father, the Phallus, and the Seminal Word," in *Gender, Kinship and Power* (M. J. Maynes and Ann Waltner eds.), New York: Routledge (1995): 27-41.

Idem. "The Divine Cover-Up," in *Religious Reflections on the Human Body*, (Jane Marie Law ed.), Bloomington: Indiana University Press (1995): 137-151.

Idem. "The Spectacle of the Female Head" and "The Nakedness of a Woman's Voice, the Pleasure in a Man's Mouth: An Oral History of Ancient Judaism," in *Off with Her Head: The Denial of Women's Identity in Myth, Religion and Culture* (Howard Eilberg-Schwartz and Wendy Doniger eds.), Berkeley: The University of California Press (1995): 1-14, 165-184.

el-Khoury, N. "Hermeneutics in the Works of Ephraim the Syrian," *OCA* 229 (1987): 93-100.

Elman, Yaakov. "The Babylonian Talmud in Its Historical Context," in *Printing the Talmud: From Bomberg To Schottenstein*, Sharon Liberman Mintz & Gabriel M. Goldstein (ed.), New York City: Yeshiva University Museum (2006): 19-27.

Idem. "He in His Cloak and She in Her Cloak': Conflicting Images of Sexuality in Sasanian Mesopotamia," in *Discussing Cultural Influences: Text, Context and Non-Text in Rabbinic Judaism*, R. Ulmer (ed.), Lanham: University Press of America (2007): 129-163.

Idem. "Middle Persian Culture and Babylonian Sages: Accommodation and Resistance in the Shaping of Rabbinic Legal Tradition," *The Cambridge Companion to the Talmud and Rabbinic Literature*, Charlotte Elisheva Fonrobert and Martin S. Jaffee (eds.), Cambridge University Press, 2007. Cambridge Collections Online, Cambridge University Press. http://cco.cambridge.org/extract?id=ccol0521843901_CCOL0521843901A011

Idem. "Talmud ii. Rabbinic Literature and Middle Persian Textc," *Encyclopaedia Iranica*, Online Edition. <http://www.iranicaonline.org/articles/talmud-ii>

Ferguson, Everett (ed.). *Doctrinal Diversity Varieties of Early Christianity*, New York & London: Garland Publishing, Inc. 1999.

Fiaccadori, Gianfranco. "Cassiodorus and the School of Nisibis," *Dumbarton Oaks Papers* 39 (1985): 135-137.

Fishbane, Michael A. *The Exegetical Imagination: On Jewish Thought and Theology*, Cambridge, MA.: Harvard University Press, 1998.

Idem. "Some Forms of Divine Appearance in Ancient Jewish Thought," in *From Ancient Israel to Modern Judaism*, Jacob Neusner (ed.), Atlanta: Scholars Press (1989): 261-270.

Flesher, P. V. M. (ed.). *Targum and Peshitta, SFSHJ* 165, Targum Studies, Volume Two, Atlanta, Georgia: Scholars Press, 1998.

Fonrobert, Charlotte Elisheva. "On 'Carnal Israel' and the Consequences: Talmudic Studies since Foucault," *JQR* 95. 3 (2005):462-469.

Fossum, Jarl E. *The Image of the Invisible God: Essays on the Influence of Jewish Mysticism on Early Christology*, Göttingen: Vandenhoeck and Ruprecht, 1995.

Frye, R. N. "Political History of Iran under the Sasanians," in *The Chambridge History of Iran*, 3(1), Cambridge: Cambridge University Press (1983): 116-181.

Fuko, Mišel. *Istorija seksualnosti II, Korišćenje ljubavnih uživanja*, Beograd: Prosveta, 1988.

Idem. *Istorija seksualnosti III, Staranje o sebi*, Beograd: Prosveta, 1988.

Garland, Christopher. "Ascetics as Representative Warriors", *The Expository Times* 109. 9 (1998): 266-268.

Gathercole, Simon. *The Pre-Existent Son: Recovering the Christologies of Matthew, Mark, and Luke*, Grand Rapids: Eerdmans, 2006.

Gavin, Frank S. B. *Aphraates and the Jews: A Study of the Controversial Homilies of the Persian Sage in Their Relation to Jewish Thought*, Toronto: JSOR, 1923.

Gilman, Sander. *The Jew's Body*, New York and London: Routledge, 1991.

Glatzer, Nahum N. "The beginnings of modern Jewish studies," in Alexander Altmann (ed.), *Studies in Nineteenth-Century Jewish Intellectual History*, Cambridge, MA: Harvard University Press (1964): 27-45.

Goodblatt, David. "'ypr' hwrmyz Mother of King Shapur and 'pr' hwrmyz Mother of Khusro: A Note on the Name 'ypr'/'ypr' hwrmyz," *JAOS* 96. 1 (1976): 135-36.

Goshen Gottstein, Alon. "The Body as Image of God in Rabbinic Literature," *HTR* 87. 2 (1994): 171-195.

Goulder, M. *A Tale of Two Missions*, London: SCM Press, 1994.

Green, Deborah A. *Scent and Seduction in Rabbinic Life and Literature*, Penn State Press, 2011.

Gribomont, Jean. "Monasticism and Asceticism," in Bernard McGinn (ed.), *Christian Spirituality: Origins to the Twelfth Century*, New York: Crossroad, 1985.

Griffith, Sidney H. "Ephraem, the Deacon of Edessa, and the Church of the Empire", in T.P. Halton and J.P. Williman (edc.), *Diakonia: Studies in Honour of Robert T. Meyer*, Washington, DC: CUA Press (1986): 22-52.

Idem. "Ephraem the Syrian's Hymns 'Against Julian': Meditations on History and Imperial Power," *VC* 41. 3 (1987): 238-266.

Idem. "Asceticism in the Church of Syria: The Hermeneutics of Early Syrian Monasticism," in *Asceticism*, Wimbush and Valantasis (ed.), New York: Oxford University Press (1995): 220-45.

Idem. *'Faith Adoring the Mystery': Reading the Bible with St. Ephraem the Syrian*, The Père Marquette Lecture in Theology, Milwaukee, WI: Marquette University Press, 1997.

Idem. "A Spiritual Father for the Whole Church: The Universal Appeal of St. Ephrem the Syrian," *Hugoye* 1. 2 (1998): 197-220.

Idem. "Setting Right the Church of Syria: Saint Ephraem's Hymns against Heresies," in William Klingshirn and Mark Vessey (eds.), *The Limits of Ancient Christianity: Essays on Late Antique Thought and Culture in Honor of R. A. Markus*, Ann Arbor: University of Michigan Press (1999): 97-114.

Idem. "The Marks of the 'True Church' according to Ephraem's *Hymns against Heresies*," in G. J. Reinink & A. C. Klugkist (ed.), *After Bardaisan. Studies on Continuity and Change in Syriac Christianity in Honour of Professor Han J. W. Drijvers*, Louvain: Peeters Press (1999): 125-140.

Idem. "Christianity in Edessa and the Syriac-speaking World: Mani, Bar Daysan, and Ephraem; the Struggle for Allegiance on the Aramean Frontier," *JCSSS* 2 (2002): 5-20.

Idem. "St. Ephraem, Bar Daysān and the Clash of Madrāshê in Aram: Readings in St. Ephraem's Hymni contra Haereses," *The Harp* 21 (2006): 447-472.

Halkin, Hillel. "Feminizing Jewish Studies", *Commentary* 105 (1998): 39-45.

Haliivni, David. *Midrash, Mishnah, and Gemara: The Jewish Predilection for Justified Law*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1986.

Hannah, Darrell D. *Michael and Christ: Michael Traditions and Angel Christology in Early Christianity*, Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 109, Tübingen: Mohr-Siebeck, 1999.

Harpham, Geoffrey Galt. "Old Water in New Bottles: The Contemporary Prospects for the Study of Asceticism," *Semeia* 58 (1992): 135–48.

Idem. *The Ascetic Imperative in Culture and Criticism*, Chicago: University of Chicago Press, 1988.

Harvey, Ashbrook Susan. "Women in Early Syrian Christianity," in *Images of Women in Antiquity*, Averil Cameron and Amelie Kuhrt (ed.), Detroit: Wayne State University Press, 1983.

Idem. *Holy Women of the Syrian Orient* (co-authored with S.P. Brock), Berkeley: University of California Press, 1987.

Idem. "Asceticism," in *Late Antiquity: Guide to the Postclassical World*, G. W. Bowesock, Peter Brown and Oleg Graber (eds.), Cambridge Massachusetts: Harvard University Press (1999): 317-318.

Idem. "Spoken Words, Voiced Silence: Biblical Women in Syriac Tradition," *J ECS* 9. 1 (2001): 105-131.

Idem. "Why the Perfume Mattered: the Sinful Woman in Syriac Exegetical Tradition, " in *Dominico Eloquentia/ In Lordly Eloquence: Essays on Patristic Exegesis in Honor of Robert Wilken*, P. Blowers, A. Christman, D. Hunter, and R. Darling Young (eds.), Eerdmans, (2001): 69-89.

Idem. "Locating the Sensing Body: Perception and Religious Identity in Late Antiquity," in *Religion and the Self in Antiquity*, D. Brakke, M. L. Satlow and S. Weitzman (eds.), Indiana University Press (2005): 140-163.

Idem. *Scenting Salvation, Ancient Christianity and the Olfactory Imagination*, Berkeley & Los Angeles: University of California, 2006.

Horowitz, Maryanne Cline. "The Image of God in Man: Is Woman Included?" *HTR* 72. 3/4 (1979): 175-206.

Hurtado, Larry W. *How on Earth Did Jesus Become a God?: Historical Questions about Earliest Devotion to Jesus*, Grand Rapids: Eerdmans, 2005.

Idem. "Syria and Mesopotamia," *Cambridge History of Christianity*, Vol. 1: Early Christianity: Origins to Constantine, Margaret Mitchell and Frances M. Young (eds.), Cambridge University Press (2006): 351-65.

Harrak, Amir. "Trade Routes and the Christianization of the Near East," *JCSSS* 2 (2002): 46-61.

Hayman, A. P. "The Image of the Jew," in Jacob Neusner and Ernest S. Frerichs (eds.), 'To See Ourselves as the Other See Us,' *Christians, Jews, 'Others' in Late Antiquity*, Chico, California: Scholars Press (1985): 424-425.

Hirschman, Marc. *A Rivalry of Genius: Jewish and Christian Biblical Interpretation in Late Antiquity*, Albany, NY: State University of New York Press, 1996.

- Idem. "Torah in Rabbinic Thought: the Theology of Learning," *The Cambridge History of Judaism* vol. IV, *The Late Roman-Ravinic Period*, Steven T. Katz (ed.), Cambridge University Press (2008): 899-925.
- Hopkins, Keith. "Christian Number and Its Implications," *JECS* 6. 2 (1998): 185-226.
Hugoye 3. 1 (2000): 55-70.
- Hunt, Hannah M. "The Tears of the Sinful Woman: A Theology of Redemption in the Homilies of St. Ephraim and His Followers," *Hugoye* 1. 2 (1998): 165-184.
- Hunt, Emily J. *Christianity in the Second Century: The Case of Tatian*, London: Routledge, 2003.
- Hutter, Manfred. "Manichaeism in the Early Sasanian Empire," *Numen* 40. 1 (1993): 2-15
- Jansma, Taeke. "Ephraems Beschreibung des ersten Tages der Schöpfung. Bemerkungen über den Charakter seines Kommentars zur Genesis," *OCP* 37 (1971): 295-316.
- Jeger, Verner. *Rano hrišćanstvo i grčka paideja*, Beograd: Službeni glasnik, 2007.
- Idem. *Paideia, oblikovanje grčkog čoveka*, Novi Sad: Književna zajednica Novog Sada, 1991.
- Kalmin, Richard. "Christians and Heretics in Rabbinic Literature of Late Antiquity," *HTR* 87. 2 (1994): 155-169.
- Idem. *Jewish Babylonia between Persia and Roman Palestine*, Oxford University Press, 2006.
- Kadushin, Max. *Organic Thinking: A Study in Rabbinic Thought*, New York: Jewish Theological Seminary of America, 1938.
- Idem. *The Rabbinic Mind*, New York: Blaisdell Pub. Co., 1965.
- Kim, Angela Y. "Signs of Ephrem's Exegetical Techniques in his Homily on Our Lord," *Hugoye* 3.1 (2000): 55-70.
- Kim, Harkins Angela. "Theological Attitudes toward the Scriptural Text: Lessons from the Qumran and Syriac Exegetical Traditions," *TS* 67 (2006): 498-516.
- Kiraz, George Anton. *Comparative Edition of the Syriac Gospels: Aligning the Old Syriac Sinaiticus, Curetonianus, Peshitta and Harklean Versions*. Brill: Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2002.
- Kirshenblatt-Gimblett, Barbara. "The Corporal Turn", *JQR* 95. 3 (2005): 447-461.
- Kmosko, M. *Patrologia Syriaca*, vol. 3. Paris, 1926.
- Koltun, Naomi. *Jewish-Christian Polemics in Fourth Century Persian Mesopotamia: A reconstructed conversation*, Ph.D. diss., Stanford University (1994): 41.
- Idem. "Psalm 22's Christological Interpretive Tradition in Light of Christian Anti-Jewish Polemic", *JECS* 6.1 (1998): 37-57.

Idem. "Sexuality and Holiness: Semitic Christian and Jewish Conceptualizations of Sexual Behavior", *VC* 54. 4 (2000): 375-395.

Koltun-Fromm, Naomi. "Yokes of the Holy-Ones: The Embodiment of a Christian Vocation", *HTR* 94. 2 (2001): 207-220.

Idem. "Zipporah's Complaint: Moses is Not Conscientious in the Deed! Exegetical Traditions of Moses' Celibacy", in *The Ways that Never Parted: Jews and Christians in Late Antiquity and the Early Middle Ages*, Adam Howard Becker and Annette Yoshiko Reed (eds.), *Texts and Studies in Ancient Judaism* 95, Tübingen: Mohr Siebeck (2003): 283-306.

Idem. *Hermeneutics of Holiness: Ancient Jewish and Christian Notions of Sexuality and Religious Community*, Oxford: Oxford University Press, 2010.

Idem. "Hermeneutics of Holiness: Syriac-Christian and Rabbinic Constructs of Holy Community and Sexuality", in *New Approaches to the Study of Biblical Interpretation in Judaism of the Second Temple Period and in Early Christianity: Proceedings of the Eleventh International Symposium of the Orion Center for the Study of the Dead Sea Scrolls and Associated Literature, Jointly Sponsored by the Hebrew University*, Gary A. Anderson, Ruth A. Clements and David Satran (eds.), *Studies on the Texts of the Desert of Judah* 106. Leiden / Boston: Brill (2013): 185-206.

Koltuv, B. Barbara. *The Book of Lilith*, York Beach, Maine: Nicolas-Hays, 1986.

Koonammakkal Thomas K. "Ephrem's Ideas on Singleness," *Hugoye* 2.1 (1998): 57-66.

Idem. "Ephrem's Imagery of Chasm," *Symposium Syriacum VII*, René Lavenant, SJ. (ed.), *OCA* 256, Roma: Pontificio Istituto Orientale (1998): 175-183.

Idem. "St. Ephrem and Greek Wisdom," in René Lavenant (ed.), *VI Symposium Syriacum 1992*, Rome, Pontificio Istituto Orientale (1994): 168-76.

Kofsky, Aryeh and Ruzer, Serge. "Logos, Holy Spirit and Messiah: Aspects of Aphrahat's Theology Reconsidered", *OCP* 73. 2 (2007): 347-378.

Koster, Marinus D. "Aphrahat's Use of his Old Testament", in *The Peshitta: Its Use in Literature and Liturgy, Papers Read at the Third Peshitta Symposium*, Romeny ter Haar, Robert Bas (eds.), *Monographs of the Peshitta Institute Leiden* 15. Leiden / Boston: Brill, (2006): 131-141.

Kronholm, T. *Motifs from Genesis 1-11 in the Genuine Hymns of Ephrem the Syrian with Particular Reference to the Influence of Jewish Exegetical Tradition*, CB. Lund: CWK Gleerup, 1978.

Kugel, James L. *In Potiphar's House: The Interpretive Life of Biblical Texts*, San Francisco: Harper & Row, 1990.

Idem. *Traditions of the Bible*, Harvard University Press, 1998.

LaFleur, William R. "Body," in *Critical Terms for Religious Studies*, Mark. C. Teylor (ed.), Chicago: The University of Chicago Press (1998): 36-55.

Lange, Christian M. V. *The Portrayal of Christ in the Syriac Commentary on the Diatessaron*, CSCOS 118 Louvain: Peeters, 2005.

Lee, A. D. *Pagans and Christians in Late Antiquity A Sourcebook*, London and New York: Routledge, 2000.

Lehto, Adam Isaac. "Women in Aphrahat: Some Observations", *Hugoye* 4. 2 (2001): 187-207.

Idem. "Divine Law, Asceticism, and Gender in Aphrahat's 'Demonstrations', with a Complete Annotated Translation of the Text and Comprehensive Syriac Glossary", Ph.D. dissertation, University of Toronto, 2003.

Idem. "Moral, Ascetic, and Ritual Dimensions to Law-Observance in Aphrahat's Demonstrations", *JECS* 14. 2 (2006): 157-181.

Levine, Nachman. "Eleh Ezkerah: Re-reading the Asarah Harugei Malkhut," *Hakirah* 13 (2012): 249-269.

Lieu, Samuel N. C. *Manichaeism in Mesopotamia and the Roman Near East*, Leiden: Brill, 1999.

Idem. *Manichaeism in the Later Roman Empire and Medieval China: A Historical Survey*, Manchester University Press, 1985.

Idem. "NISIBIS." *Encyclopaedia Iranica*, Online Edition.
<http://www.iranicaonline.org/articles/nisibis-city-in-northern-mesopotamia>

Lightfoot, C. S. "Facts and Fiction - The Third Siege of Nisibis (AD 350)," *Historia* 37.1 (1988): 105-125.

Lipinski, Edward. *The Aramaeans: Their Ancient History, Culture, Religion*, Leuven: Peeters Press, 2000.

Litvinsky, B. A., Zhang Guang-da, R. Shabani Samghabadi (eds.). *History of Civilizations of Central Asia*, Volume III, The Crossroads of Civilisations: A.D. 250 to 750, B. A. Litvinsky (ed.), Multiple History Series, Paris: UNESCO Publishing, 1996.

Mahler, Johnathan. "Howard's End: Why A Leading Jewish Studies Scholar Gave Up His Academic Career," *Lingua Franca* (1997): 51-57.

Mandelbaum, I. J. "Tannaitic Exegesis of the Golden Calf Episode," in *A Tribute to Geza Vermes: Essays on Jewish and Christian Literature and History*, P.R. Davies and R.T. White (eds), *JSOTSup* 100, Sheffield: Sheffield Academic Press (1990): 207-233.

Marmorstein, Arthur. *The Doctrine of Merits in Old Rabbinical Literature*, London: Oxford University Press, 1920.

Idem. *Studies in Jewish Theology*, London: Oxford University Press, 1950.

Idem. *The Old Rabbinic Doctrine of God*, Farnborough: Gregg, 1969.

Martikainen, J. *Das Böse und der Teufel in der Theologie Ephraems des Syrers*, Dissertation, Stiftelsen för Abo Akademi Forskningsinstitut, 1978.

Mathews, Edward G. "The Vita Tradition of Ephrem the Syrian, the Deacon of Edessa," *Diakonia* 22 (1988-1989): 15-42.

Idem. *The Armenian Commentary on Genesis Attributed to Ephrem the Syrian*, CSCO, 572/573. SA 23/24, Louvain: Peeters, 1998.

Idem. "The Holy Mar Ephrem on the Cross of Christ," *SNTR* 11 (2006): 45-61.

Idem. "'What Manner of Man?': Early Syriac Reflections on Adam," in Robert D. Miller (ed.), *Syriac and Antiochian Exegesis and Biblical Theology for the 3rd Millennium*, Gorgias Eastern Christian Studies 6, Piscataway: Gorgias Press, (2008): 115-149.

Mathews, Jr. Edward G. and Joseph .P. Amar (eds.). *St. Ephrem the Syrian, Selected Prose Works*, The Fathers of the Church 91, K. McVey (ed.), Washington, D. C.: Catholic University of America Press, 1994.

Matthews, Jr. Edward G. and Joseph P. Amar (trans.), Kathleen McVey (ed.). *Saint Ephrem the Syrian: selected prose works*, Catholic University of America Press, 1994.

McCarthy, C. "St. Ephrem's Commentary on Tatian's Diatessaron," *JSS Sup* 2 (1993).

Idem. "Allusions and Illusions: St. Ephrem's Verbal Magic in the Diatessaron Commentary." in *Targumic and Cognate Studies: Essays in Honour of Martin McNamara*, K. J. Cathcart and M. Maher (eds.), *JSOT Sup* 230. Sheffield: Sheffield Academic Press (1996): 187-207.

McVey, Kathleen. "Images of Joy in Ephrem's Hymns on Paradise: Returning to the Womb and the Breast," in *JCSSS* 3 (2003): 1-19.

Idem. *Ephrem the Syrian: Hymns*, Classics of Western Spirituality, New Jersey: Paulist, 1989.

Merleau-Ponty, Maurice. *Fenomenologija percepcije*, Sarajevo: „Veselin Masleša“, 1978.

Metzger, Bruce M. *The Early Versions of the New Testament: Their Origin, Transmission, and Limitations*, Oxford University Press, USA, 1977.

Millar, Fergus. "Empire, Community and Culture in the Roman Near East: Greeks, Syrians, Jews and Arabs." *JJS* 38. 2 (1987): 143-164.

Idem. "Ethnic Identity in the Roman Near East, AD 325-450: Language, Religion and Culture," *MA* 11 (1998): 159-176.

Idem. *The Roman Near East, 31 B.C. - A.D. 337*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1993.

Marmorstein, Arthur. *The Old Rabbinic Doctrine of God*, vol. 2: Essays in Anthropomorphism, London: Oxford, 1937.

Mouraoka, Takamitsu. *Classical Syriac, A Basic Grammar with a Chrestomathy*, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag (2005): 1-16.

Murray, Robert. "The Rock and the House on the Rock: A Chapter on the Ecclesiastical Symbolism of Aphrahat and Ephrem," *OCP* 30 (1964): 315-362.

Idem. "Mary the Second Eve in the early Syriac Fathers," *ECR* 3 (1971): 372-84.

Idem. "The Exhortation to Candidates for Ascetical Vows at Baptism in the Ancient Syriac Church," *NTS* 21 (1974-75): 60-70.

Idem. "The Theory of Symbolism in St. Ephrem's Theology," *Parole de l'Orient*, 6-7 (1975-76): 1-20.

Idem. *Symbols of Church and Kingdom.*, Cambridge: Cambridge University Press, 1975.

Idem. "Some Rhetorical Patterns in Early Syriac Literature," in *A Tribute to Arthur Vööbus*, Robert H. Fischer (ed.), Chicago: Lutheran School of Theology (1977): 109-131.

Idem. "St. Ephrem's Dialogue of Reason and Love," *Sobornost* 2 (1980): 26-40.

Idem. "Characteristics of the Earliest Syriac Christianity," in N. Garsoian, T. Mathews and R. Thomson (eds.), *East of Byzantium*, Washington, DC (1982): 3-16.

Idem. "The Characteristics of the Earliest Syriac Christianity," in Nina G. Garsoian, Thomas P. Mathews, and Robert W. Thomson (eds.), *East of Byzantium: Syria and Armenia in the Formative Period*, Washington D.C.: Dumbarton Oaks (1982): 3-16.

Idem. "The Ephremic Tradition and the Theology of the Environment," *Hugoye* 2. 1 (1998): 67-82.

Nasr, S. H. M. Aminrazavi (ed.). *An Anthology of Philosophy in Persia, from Zoroaster to 'Umar Khayyām*, Volume I, Oxford University Press, 1999.

Neusner, Jacob. "A Zoroastrian Critique of Judaism: Skand Gumanik Vicar, Chapters Thirteen and Fourteen: A New Translation and Exposition," *JAOS* 83. 3 (1963): 283-294.

Idem. "The Jewish Christian Argument in Fourth-Century Iran: Aphrahat on Circumcision, the Sabbath, and the Dietary Laws," *JES* 7. 2 (1970): 282-298.

Idem. *Ahrahat and Judaism: The Christian-Jewish Argument in Fourth Century Iran*, Leiden: E.J. Brill, 1971.

Idem. "Babylonian Jewry and Shapur II's persecution of the Christianity from 339 to 379 AD," *HUCA* 43 (1972): 88-91.

Idem. *The Glory of God Is Intelligence: Four Lectures on the Role of Intellect in Judaism*, Provo, UT: Religious Studies Center, Brigham Young University, 1978.

Idem. "Stable Symbols in a Shifting Society: The Delusion of the Monolithic Gentile in Documents of Late Fourth-Century," in Jacob Neusner and Ernest S. Frerichs (ed.), "To See Ourselves as the Other See Us," *Christians, Jews, "Others" in Late Antiquity*, Chico, California: Scholars Press (1985): 373-396.

Idem. *A History of the Jews in Babylonia* vol. I-V, Leiden: E.J. Brill, 1965-1970.

Idem. "Aphrahat on Celibacy," *Judaica* 28 (1972): 117-129.

Idem. "Who Is "Israel"? The Jewish-Christian Confrontation in Fourth Century Iran," in *Religion, Literature, and Society in Ancient Israel, Formative Christianity and Judaism: Ancient Israel and Christianity*, Jacob Neusner, Peder Borgen, Ernest S. Frerichs, Richard A.

Horsley (eds.), *New Perspectives on Ancient Judaism* 2. Lanham, MD: University Press of America, (1987): 151-172.

Idem. *The Incarnation of God: The Character of Divinity in Formative Judaism*, Philadelphia: Fortress Press, 1988.

Idem. *Introduction to Rabbinic Literature*, New Haven: Yale University Press, 1999.

Idem. *Rabbinic Literature: An Essential Guide*, Nashville: Abingdon Press, 2005.

Nöldeke, Theodor. *Compendious Syriac Grammar*, London: Williams&Norgate, 1904.

Owens, Robert Jessen. *The Genesis and Exodus Citations of Aphrahat the Persian Sage*, Monographs of the Peshitta Institute Leiden 3. Leiden: E.J. Brill, 1983.

Idem. "Aphrahat as a Witness to the Early Syriac Text of Leviticus", in *The Peshitta: Its Early Text and History. Papers Read at the Peshitta Symposium Held at Leiden, 30–31 August 1985*, Piet B. Dirksen, and Martin Jan Mulder (eds.), Monographs of the Peshitta Institute Leiden 4. Leiden: E.J. Brill (1988): 1-48.

Idem. "The Early Syriac Text of Ben Sira in the Demonstrations of Aphrahat", *JSS* 34. 1 (1989): 39-75.

Idem. "The Book of Proverbs in Aphrahat's Demonstrations", in *The Peshitta: Its Use in Literature and Liturgy. Papers Read at the Third Peshitta Symposium*, Romeny ter Haar, Robert Bas (eds.), Monographs of the Peshitta Institute Leiden 15. Leiden / Boston: Brill (2006): 223-241.

Palmer, A. "Sisters, fiancées, wives and mothers of Syrian holy men," *OCA* 236 (1990): 207-14.

Idem. "A Lyre Without A Voice: The Poetics and the Politics of Ephrem the Syrian," *Aram* 5. 1-2 (1993): 371-99.

Idem. "The Merchant of Nisibis: Saint Ephrem and his Faithful Quest for Union in Numbers," in J. den Boeft & A. Hilhorst, *Early Christian Poetry: A Collection of Essays*, VA Sup. 22 Leiden (1993): 167-233.

Idem. "Saint Ephrem of Syria's *Hymn on Faith* 7: an ode on his own name," *Sobornost/ECR* 17. 1 (1995): 28-40.

Idem. "Words, Silences, and the Silent Word: Acrostics and Empty Columns in Saint Ephraem's *Hymns on Faith*," *Parole de l'Orient* 20 (1995): 129-200.

Idem. "A Single Human Being Divided in Himself: Ephraim the Syrian, the Man in the Middle," *Hugoye* 1. 2 (1998): 119-163.

Idem. "The Influence of Ephraim the Syrian. The Ephremic Tradition and the Theology of the Environment," *Hugoye* 2.1 (1998): 83-109.

Pagels, Elaine. *The Gnostic Gospels*, New York: Random House, 1979.

Idem. "What Became of God the Mother? Conflicting Images of God in Early Christianity," *Signs: A Journal of Women and Society* 2, 1976.

- Pass, H. Leonard. "The Creed of Aphraates", *JTS OS* 9 [34] (1908): 267-284.
- Pedersen, Nils Arne. "Titus of Bostra in Syriac Literature," *LTP* 62. 2 (2006): 359-367.
- Petersen, William Lawrence. "The Christology of Aphrahat, the Persian Sage: An Excursus on the 17th Demonstration", *VC* 46. 3 (1992): 241-256.
- Idem. *Tatian's Diatessaron: Its Creation, Dissemination, Significance, and History in Scholarship*, Leiden: Brill, 1994.
- Philips, Ignacie. "Monasticism, the Heart of the Church," *The Harp* 4 (1991): 17-19.
- Porter, Frank C. "The Yecer Hara: A Study in the Jewish Doctrine of Sin," *Biblical and Semitic Studies: Critical and Historical Essays by the Memmbers of the Semitic and Biblical Faculty of Yale University*, New York: Scribner's (1902): 93-156.
- Possekel, Ute. *Evidence of Greek Philosophical Concepts in the Writings of Ephrem the Syrian*, Louvain: Peeters, 1999.
- Rabin, Chaim. *Semitic Languages, An Introduction*, Jerusalem: Mosad Bialik (1991): 78-104 (на јеврејском језику).
- Rabinow, Paul and Nikolas Rose (ed.). *The Essential Foucault*, New York: The New Press, 2003.
- Rajak, Tessa. "Jews and Christians as Groups in a Pagan World," in Jacob Neusner and Ernest S. Frerichs (eds.), *"To See Ourselves as the Other See Us," Christians, Jews, "Others" in Late Antiquity*, Chico, California: Scholars Press (1985): 247-262.
- Reeves, John C. "Manichaean Citations from the Prose Refutations of Ephrem," in Paul Mirecki and Jason BeDuhn (ed.), *Emerging from Darkness: Studies in the Recovery of Manichaean Sources*, Leiden: Brill (1997): 217-288.
- Rosenfeld, Alvin H. *'Progressive' Jewish Thought and the New Anti-Semitism*, American Jewish Committee, 2006.
- Rosen-Zvi, Ishay. *Demonic Desires: Yetzer Hara and the Problem of Evil in Late Antiquity*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2011.
- Ross, Steven K. *Roman Edessa, Politics and Culture on the Eastern Fringes of the Roman Empire, 114-242 CE*, London, New York: Routledge, 2001.
- Russell, Paul S. *St. Ephraem the Syrian and St. Gregory the Theologian Confront the Arians*, Kottayam, India: St. Ephrem Ecumenical Research Institute 1994.
- Idem. "A First Look at the Christology of Ephraem the Syrian," *Symposium Syriacum VII*, René Lavenant (ed.), *OCA* 256, Roma: Pontificio Istituto Orientale (1998): 107-115.
- Idem. "Ephraem the Syrian on the Utility of Language and the Place of Silence," *JECS* 8. 1 (2000): 21-37.
- Idem. "The Image of the Infant Jesus in Ephrem the Syrian," *Hugoye* 5.1 (2002): 35-62.

Idem. "Nisibis as the background for the Life of Ephrem the Syrian," *Hugoye* 8.2 (2005): 179-235.

Ruzer, Serge and Aryeh Kofsky. *Syriac Idiosyncrasies, Theology and Hermeneutics in Early Syriac Literature*, Leiden, Boston: Brill, 2010.

Satlow, Michael L. "They Abused Him Like A Woman: Homoeroticism and Gender Blurring in Rabbinic Texts," *JHS* 5 (1994): 1-25.

Idem. *Tasting the Dish: Rabbinic Rhetorics of Sexuality*, Atlanta: Scholars Press, 1995.

Idem. "Try to Be A Man: The Rabbinic Construction of Masculinity," *Harvard Theological Review* 89. 1 (1996): 19-40.

Idem. *Jewish Marriage in Antiquity*, Princeton: Princeton University Press, 2001.

Idem. "And on the Earth You Shall Sleep": *Talmud Torah* and Rabbinic Asceticism," *JR* 83. 2 (2003): 204-225.

Schroeder, Caroline T. "A Suitable Abode for Christ": The Church Building as Symbol of Ascetic Renunciation in Early Monasticism," *CH* 73. 3 (2004): 472-521.

Secunda, Shai. "Talmudic Text and Iranian Context: On the Development of Two Talmudic Narratives," *AJS* 33. 1 (2009): 45-69.

Idem. "Reading the Bavli in Iran," *JQR* 100. 2 (2010): 310-342.

Idem. "The Construction, Composition and Idealization of the Female Body in Rabbinic Literature and Parallel Iranian Texts: Three Excursuses," *Nashim: A Journal of Jewish Women's Studies & Gender Issues*, 23, The Jewish Woman and Her Body (2012): 60-86.

Seidman, Naomi. "Carnal Knowledge: Sex and the Body in Jewish Studies," *JSS* 1. 1 (1994): 115-41.

Segal, Judah B. *Edessa the Blessed City*, Oxford: Oxford at the Clarendon Press, 1970.

Idem. "When did Christianity Came to Edessa?," *Middle Eastern Studies and Libraries: a Felicitation Volume for Prof. J.D. Pearson*, B.C. Bloomfield (ed.), London: Mansell (1980): 179-191.

Segal, Alan F. *Rebecca's Children: Judaism and Christianity in Roman World*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986.

Idem. *Two Powers in Heaven: Early Rabbinic Reports about Christianity and Gnosticism*, Leiden: E. J. Brill, 1977.

Snaith, J. G. "Aphrahates and the Jews," in *Interpreting the Hebrew Bible. Essays in Honour of E. I. J. Rosenthal*, J. A. Emerton and Stefan C. Reif (eds.), Cambridge (1982): 235-250.

Shemunkasho, Aho. *Healing in the Theology of Saint Ephrem*, New Jersey: Georgia Press, 2004.

Shepardson, Christine C. *Anti-Judaism and Christian Orthodoxy: Ephrem's Hymns in Fourth-Century Syria*, PMS 20, Washington D.C.: The Catholic University of America Press, 2008.

Shepkaru, Shmuel. "From after Death to Afterlife: Martyrdom and Its Recompense," *AJS* 24. 1 (1999): 1-44.

Shulman, David and Guy Strumsa. *Self and the Self-Transformation in the History of Religions*, Oxford: Oxford University Press, 2002.

Skira, Jaroslav Z. "Circumcise Thy Heart: Aphrahat's Theology of Baptism", *Diakonia* 31:2 (1998): 115-128.

Skjærvø, Prods Oktor. "KARTIR," *Encyclopaedia Iranica*, Vol. XV, Fasc. 6, pp. 608-628.

Smolar, L. and M. Aberbach. "The Golden Calf Episode in Postbiblical Literature," *HUCA* 36 (1968): 91-116.

Snaith, J.G. "Aphrahat and the Jews," in *Interpreting the Hebrew Bible: Essays in Honour of E. I. J. Rosenthal*, Emerton and Stefan C. Reif (eds.), Cambridge and New York: Cambridge University Press (1982): 235-250.

Sontag, Susan. *Against interpretation and Other Essays*, New York: Picador (1990): 3-14.

Stern, David. "Imitatio Hominis: Anthropomorphism and the Character(s) of God in Rabbinic Literature," *Prooftexts* 12. 2 (1992): 151-174.

Stroumsa, Gedaliahu G. "Form(s) of God: Some Notes on Metatron and Christ," *HTR* 76 (1983): 269-288.

Idem. "From Master of Wisdom to Spiritual Master in Late Antiquity," in *Religion and the Self in Antiquity*, David Brakke, Michael L. Satlow, Steven Weitzman (ed.), Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press (2005): 183-196.

Taylor, Mark L. (ed.). *Critical Terms for Religious Studies*, Chicago: The University of Chicago Press, 1998.

Taylor, Stephen. "Paul and the Persian Sage: Some Observations on Aphrahat's Use of the Pauline Corpus," *The Function of Scripture in Early Jewish and Christian Tradition*, Craig A. Evans and James A. Sanders (eds.), Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998.

Torjesen, Karen. "The Role of Women in the Early Greek and Syriac Churches," *The Harp* 4 (1991): 135-144.

Urbach, Efraim E. *The Sages: Their Concepts and Beliefs*, Jerusalem: Magnes Press, 1975.

Valentiasis, Richard (ed.). *Religions of Late Antiquity in Practice*, Princeton University Press, 2000.

Idem. *The Making of the Self: Ancient and Modern Asceticism*, Eugene, OR: Cascade Books, 2008.

Van Rompay, Lucas. “The Christian Syriac Tradition of Interpretation,” in *Hebrew Bible/Old Testament: The History of Its Interpretation*, vol. 1, Magne Saebo (ed.), Göttingen: Vandenhoeck and Ruprecht (1996): 612–41.

Vermes, G. “Bible and Midrash: Early Old Testament Exegesis,” in *Post-Biblical Jewish Studies*, SJLA 8. Leiden: E. J. Brill (1975): 59-91.

Vööbus, Arthur. *Celibacy: A Requirement for Admission to Baptism in the Early Syrian Church*, Papers of the Estonian Theological Society in Exile 1, Stockholm: Estonian Theological Society in Exile, 1951.

Idem. *Literary-Critical and Historical Studies in Ephrem the Syrian*, Stockholm, 1958.

Idem. “The Institution of the Benai Qeiamā and Benat Qeiamā in the Ancient Syrian Church,” *CH* 30 (1961): 19-27.

Idem. “Abraham De-Bēt Rabban and His Rôle in the Hermeneutic Traditions of the School of Nisibis,” *HTR* 58. 2 (1965): 203-214.

Idem. “Syriac Literature,” in *Encyclopedia Britannica*, vol. 21 (1970): 586-90.

Idem. *A History of Asceticism in the Syrian Orient: a contribution to the history of culture in the Near East*, 3 vols. CSCO Subsidia 14, 17, 81, Louvain, 1958, 1960, 1988.

Ward, B. *Harlots of the Desert: A Study of Repentance in Early Monastic Sources*, CSS 106, Kalamazoo, MI: Cistercian Publications, 1987.

Weitzman, Michael P. “From Judaism to Christianity: The Syriac version of the Hebrew Bible,” in Judith Lieu, John North, and Tessa Rajak (eds.), *The Jews among Pagans and Christians in the Roman Empire*, London, Routledge (1992): 147–173.

Idem. *The Syriac Version of the Old Testament: An Introduction*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999.

Wewers, Gerd A. “Israel zwischen den Mächten: Die rabbinischen Traditionen über König Schabhor,” *Kairos* 22 (1980): 77- 100.

Wickes, Jeffrey. “Ephrem’s Interpretation of Genesis,” *SVTQ* 52. 1 (2008): 45-65

Wiles M. and M. Santer, *Documents in Early Christian Thought*, Cambridge: Cambridge University Press 1975.

Wilkinson, Robert J. *Orientalism, Aramaic and Kabbalah in the Catholic Reformation: The First Printing of the Syriac New Testament*, Studies in the History of Christian Traditions 137, Leiden: Brill, 2007.

Wittig, Monique. “The Category of Sex,” in “*The Straight Mind*” and Other Essays, Boston: Beacon Press, 1992.

Wolfson, Elliot R. “Circumcision, Vision of God, and Textual Interpretation: From Midrashic Trope to Mystical Symbol,” *HR* 27. 2 (1987): 189-215.

Idem. “Female Imaging of the Torah: From Literary Metaphor to Religious Symbol,” in *From Ancient Israel to Modern Judaism, Intellect In Quest of Understanding*, Essays in

Honor of Marvin Fox, (J. Neusner, E. Frerichs, and N. Sarna ed.), Atlanta: Scholars Press (1989): 271-307.

Idem. *Through a Speculum that Shines: Visum and Imagination in Medieval Jewish Mysticism*, Princeton: Princeton University Press, 1994.

Wright, William. *A Short History of Syriac Literature*, Amsterdam, [1894], 1966.

Yousif, P. "Exegetical Principles of St. Ephraem of Nisibis," *SP* 18. 4 (1990): 296-302.

Zaehner, R. C. *Zurvan, A Zoroastrian Dilemma*, Oxford: Oxford at the Clarendon Press, 1955.

Zelcer, Heshey. *A Guide to Jerusalem Talmud*, Universal-Publishers, 2002.

Zeitlin, Solomon. "The Legend of the Ten Martyrs and Its Apocalyptic Origins," *JQR, New Series* 36. 1 (1945): 1-16.

Пеликан, Ярослав. *Хришћанско предање, историјски развој догмата, I том, појава католичанског предања (од 100. до 600. године после Христа)*, Београд: Службени гласник, [1971] (2009): 186.

Тумара, Небојша. „Евине кћери, раскалашни Јевреји и њихова пожудна тела: Мизогинија и антијеврејска реторика у раној сиријској цркви,“ *Родна перспектива у међурелигијском дијалогу у XXI веку*, С. Савић и Р. Ј. Анић (ур.), Футура публикације и Женске студије и истраживања, Нови Сад (2008): 32-42.

Idem. „Афраат и луди мудрац Јевреја,“ *Отачник* 2 (2009): 559-568.

Idem. *Лепра: болест, метафора, религија*, Београд: Службени гласник, 2013.

Речници:

Brown, Francis with the cooperation of S. R. Driver and Charles A. Briggs. *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon, with an appendix containing the Biblical Aramaic*, Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publisher, Inc, [1906], 2010.

Jastrow, Marcus. *A Dictionary of the Targumim, the Talmud Bavli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature*, Printed in Israel, 1923.

Smith, Payne (ed.), *A Compedius Syriac Dictionary found upon Thesaurus Syriacus of R. Payne Smith*, Eugene, OR: Wipf and Stock Publishers, [1902], 1999.

Web-adrese:

Jewish Encyclopedia - <http://www.jewishencyclopedia.com/>

Encyclopedia Iranica - <http://www.iranicaonline.org/>

Dumbarton Oaks Research Library and Collection, Washington, DC – <http://www.doaks.org/>

7. Закључак

Магистар Небојша Тумара, професор верске наставе из Инђије, говори енглески и јеврејски језик, служи се немачким, италијанским и грчким језиком, преводи са сиријског, вавилонског арамејског и старојеврејског језика. Својим досадашњим публикацијама показао је зрелу академску мисао, која аналитички рашчлањива и разумева софистициране теолошке проблеме, у исто време бивајући укорењен у традицију Свете Цркве. Стога, ова комисија сматра да је кандидат у стању да са успехом обради и одбрани приложену тему докторске дисертације.

У Београду
12. новембар 2013.

Чланови комисије:

Др Родољуб Кубат, ванредни професор, ментор,
Православни богословски факултет УБ

Др Илија Томић, ванредни професор,
Православни богословски факултет УБ

Др Предраг Драгутиновић, доцент,
Православни богословски факултет УБ

На основу чл. 28. и чл. 65. Статута Православног Богословског факултета, Научно-наставно веће Факултета на својој 2. седници у школској 2013/2014, одржаној 11.12.2013. године, донело је следећу

ОДЛУКУ

1. Прихвата се извештај комисије за одобрење теме докторске дисертације мр Небојше Тумаре под насловом *"Антрополошке претпоставке аскетског тумачења Светог Писма у ранорабинском јудаизму и раносиријском хришћанству"* (комисија: др Родољуб Кубат, ванредни професор, ментор, др др Илија Томић, ванредни професор и др Предраг Драгутиновић, доцент).

2. Задужују се Студентска служба Факултета да предметни извештај и предлог за одбрану доставе надлежном Већу Универзитета у Београду на сагласност.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Кандидат је предао Већу пријаву за израду докторске дисертације.

Веће Факултета оформило је сходно актима факултета комисију за одобрење теме докторске дисертације. Комисија је у благовременом року поднела извештај Већу Факултета.

По разматрању поднетог извештаја, Наставно-научно веће Православног Богословског факултета Универзитета у Београду, донело је одлуку као у диспозитиву.

Доставити:

- Именованом
- Већу научне области УБ
- У досије
- Архиви

ДЕКАН

проф. др Предраг Пузовић

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ
за кандидата

--

Име и презиме ментора:

--

Звање:

--

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

#	Назив рада
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наука ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени већа научних области, квалификују за ментора односне дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум

М.П.
